

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra managementu

**Výzkum krize identity a finanční gramotnosti u
studentů vysokých škol**

Bakalářská práce

Autor: Nikola Fečková
Finanční management

Vedoucí práce: PhDr. Věra Strnadová, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Výzkum krize identity a finanční gramotnosti u studentů vysokých škol" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Hradci Králové dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Věře Strnadové, Ph.D. za odborné vedení a konzultace při tvorbě této bakalářské práce. Poděkování patří i Ing. Jaroslavě Dittrichové, Ph.D. a Mgr. Jiřímu Havigerovi Ph.D. za konzultace k bakalářské práci. Dále bych chtěla poděkovat respondentů, kteří byli ochotni se na výzkumu podílet vyplněním dotazníku.

Anotace

Název: Výzkum krize identity a finanční gramotnosti u studentů vysokých škol

V této bakalářské práci se autorka zaměřuje na krizi identity u studentů vysokých škol, kteří se nacházejí v období mladší dospělosti. Přestože krize identity je záležitost převážně adolescentů, řeší ji čím dál více jedinců radících se do období mladší dospělosti. Dále se také autorka zaměřuje na finanční gramotnost studentů vysokých škol.

Teoretická část je rozdělena na dvě části. První část s názvem identita se zabývá pojmy z oblasti vývojové psychologie jako je osobnost, identita, dospělost, období mladší dospělosti a krize identity. Druhá část s názvem finanční gramotnost obsahuje pojmy finanční gramotnost, platební karty, finanční produkty, osobní rozpočet a finanční vzdělávání v České republice.

Praktická část obsahuje dotazníkové šetření prováděné u studentů vysokých škol. Konkrétně se jedná o studenty Univerzity Hradec Králové, Univerzity Pardubice a Akademie múzických umění v Praze. Praktická část bakalářské práce objasňuje v jakém stádiu identity se studenti nacházejí a jaká je finanční situace studentů těchto vysokých škol.

Klíčová slova: identita, krize identity, mladší dospělost, finance, finanční gramotnost

Abstract

Title: Research of Identity and Financial Literacy Crisis in College Students

The theses focuses on the identity crisis among university students during young adulthood. Even though, the topic of the identity crisis has been prevalent mostly between teenagers, the number of young adults (age group of 18 – 24 years old) dealing with the problems has been significantly growing. The second part of the theses describes final literacy of university students.

The theoretical part of the theses consists of two sections: The first section deals with notions from development psychology such as personality, identity, adulthood, young adulthood and identity crisis. The second part depicts the topic of financial literacy and focuses on such notions as financial literacy, credit and debit cards, financial products, personal budget and financial education in the Czech Republic.

The practical part consists of questionnaire survey which was conducted between university students, specifically the students of the University of Hradec Králové, the University of Pardubice, and the Academy of Performing Arts in Prague. This section focuses on the prevalence of different stages of identity crisis between the students and depicts their financial situation.

Keywords: identity, identity crisis, young adulthood, finance, financial literacy

Obsah

1 Úvod	8
2 Teoretická část	9
2.1 Identita	9
2.1.1 Základní pojmy	9
2.1.2 Identita	10
2.1.3 Mladší dospělost.....	12
2.1.3.1 Poznávací procesy	13
2.1.3.2 Socializace	13
2.1.3.3 Mužská a ženská role.....	14
2.1.3.4 Partnerství, manželství	14
2.1.3.5 Rodičovství	15
2.1.3.6 Identita v období mladší dospělosti.....	16
2.1.4 Krize identity	17
2.2 Finanční gramotnost	18
2.2.1 Osobní (rodinný) rozpočet	19
2.2.1.1 Příjmy.....	21
2.2.1.2 Výdaje.....	21
2.2.2 Platební karta	22
2.2.3 Finanční produkty	22
2.2.3.1 Vybrané finanční produkty.....	23
2.2.4 Finanční vzdělávání v České republice.....	28
3 Praktická část	29
3.1 Cíl výzkumu	29
3.2 Metodika výzkumu a průběh šetření	29

3.3	Stanovení hypotéz	30
3.4	Výsledky.....	30
3.5	Rozbor otázek z kategorie obecných údajů.....	31
3.6	Rozbor otázek z kategorie identita	35
3.6.1	Vyhodnocení stupně dosažené identity	47
3.7	Rozbor otázek z kategorie otázek pro zajímavost.....	49
3.8	Rozbor otázek z kategorie finance	51
3.9	Testování hypotéz	58
4	Diskuse	62
5	Závěr	64
6	Zdroje	66
7	Přílohy.....	70

1 Úvod

Cílem této bakalářské práce je výzkum krize identity a finanční gramotnosti u studentů Univerzity Hradec Králové, Akademie múzických umění a Univerzity Pardubice. Autorka se v této práci zabývá identitou, jako důležitým aspektem v životě člověka. Dále tato práce pojednává o finanční situaci studentů vysokých škol.

V teoretické části se autorka zabývá uvedením do problematiky. Konkrétně jsou zde vysvětleny pojmy z části Identita, kde jsou popsány základní pojmy jako vývojová psychologie, osobnost, identita, mladší dospělost a krize identity. Dále jsou zde popsány pojmy z oblasti finanční gramotnosti. Jedná se o pojmy finanční gramotnost, osobní rozpočet, platební karty, finanční produkty a finanční vzdělávání v České republice.

Praktická část výzkumu probíhala formou dotazníkového šetření. Dotazník byl rozdělen do čtyř částí. První část se zabývá obecnými otázkami jako je pohlaví, věk, vysoká škola, kterou respondent studuje, obor studia, forma studia nebo ročník studia. Druhá část se zaměřuje na vyhodnocení stupně identity, ve kterém se respondent nachází. Obsahuje otázky které se zabývají spokojeností s výběrem oboru studia, znalost silných a slabých stránek, spokojenosti se sebou samým a tak dále. Třetí část s názvem *Otázky pro zajímavost* se zaměřuje na studentovo vysněné povolání z dětství a dále na to zda se toto vysněné povolání v průběhu let změnilo. Čtvrtá část se zabývá finanční situací studenta a obsahuje otázky zaměřené na studentův příjem, hospodaření s penězi, využívané finanční produkty a tak dále.

Tato bakalářská práce má za výsledek porovnání dosažené identity studentů výše zmíněných univerzit a nastínění finanční situaci těchto studentů.

2 Teoretická část

2.1 Identita

2.1.1 Základní pojmy

Pro účely kapitoly identita je nutné vymezit pojmy „vývojová psychologie“, „osobnost“ a „dospělost“.

Vývojová psychologie

Vývojová psychologie zkoumá změny v lidské psychice a to v určitých životních obdobích člověka. Díky tomu lze odvodit obecné zákonitosti psychického vývoje, které jsou typické pro prožívání a chování v určitých etapách lidského života.

Teoreticky se psychický vývoj člověka dá rozlišit na tři hlavní oblasti:

- biosociální vývoj, který se týká tělesného vývoje člověka a všech změn s ním spojených,
- kognitivní vývoj se zaměřuje na poznávání a zahrnuje veškeré psychické procesy, které na poznávání mají vliv,
- psychosociální vývoj se zaměřuje na změny prožívání a osobnostní rysy v době socializace jedince.

Individuální vývoj člověka je ovlivněn všemi výše zmíněnými oblastmi, které se navzájem ovlivňují a napomáhají k tvorbě celkové lidské osobnosti. Každý člověk je originální, proto je výše zmíněné rozdělení psychického vývoje pouze teoretické. (Skorunková, 2011, str. 6)

Osobnost

Tento pojem se v psychologii začal používat až ve 20. století, kdy se projevila nutnost prostudovat duševní život jedince. Osobnost každého člověka je určena reakcí na určitý podnět, přičemž každý člověk reaguje jiným způsobem. Jde tedy o individuální rysy v psychice každého člověka.

Podle amerického psychologa Gardnera Murphyho (1947) existují různá pojetí lidské osobnosti:

- osobnost je osoba, která se dá rozlišit jak kvantitativními tak kvalitativními rysy,

- jde o strukturovaný celek, který se dá definovat na základě vlastností jedince.

Dospělost

Přechod mezi dospíváním a dospělostí nastává u každého jedince v jiném okamžiku, nelze tedy jednoznačně určit, kdy se z dospívajícího člověka stává dospělý. Rozlišujeme dvě kategorie dosažení dospělosti: biologickou a psychosociální. Biologické vymezení dospělosti se vztahuje na věk jedince, v České republice se jedná o dosažení 18 let. Složitější je vymezení psychosociální dospělosti, která se vztahuje ke konkrétním charakteristikám lidské osobnosti, je tedy individuální pro každého jedince. (Skorunková, 2011, str. 55)

Dospělost od dospívání lze rozlišit podle několika kritérií (Arnett, 2004):

- *Nezávislost* – patří sem převzetí odpovědnosti za svá rozhodnutí, samostatné bydlení a odpoutání se od finanční podpory rodičů.
- *Vzájemná závislost* – jedná se o vztahy dlouhodobého charakteru (např. manželství, dlouhodobé přátelství).
- *Rolové přechody* – do této kategorie zahrnujeme například početí, manželství, ukončení studia nebo získání dlouhodobé práce a začátek kariéry.
- *Smíření se s normami* – uvědomělé a zodpovědné chování, patří sem například snížení konzumace alkoholu nebo zklidnění chování za volantem.
- *Biologické přechody* – jedná se například o založení rodiny.
- *Chronologické přechody* – získání právní dospělosti (věk 18 let).
- *Umění zabezpečit rodinu a domácnost.* (Lacinová, 2016, str. 11)

2.1.2 Identita

Tento pojem zavedl do psychologie Erik Erikson. Identitu můžeme definovat jako proces hledání sebe sama. Tento proces nastává již v období raného dětství a provází jedince až do dospělosti. Identita je určena vědomím sebe sama, znalostí sebe sama a reflexí. Aby člověk dosáhl své identity, musí nejprve najít sám sebe, k tomu slouží otázky typu „Kdo jsem?“ a „Kam směřuji?“. V průběhu života se identita může měnit a vyvíjet. (Kern, 1999, str. 183)

Podle Eriksona se na vývoji identity významně podílí fakt, že jedinec žije v lidské společnosti, stýká se s druhými lidmi, kulturně žije a je členem různých

skupin. Identita není utvářena pouze interakcí se sebou samým, ale také interakcí s ostatními lidmi a se samotným světem okolo sebe. Je třeba si uvědomit, že při dosažení identity jedinci pomáhají tyto faktory, ale na druhou stranu jedinec pomáhá tím samým způsobem ostatním.

Důležitým aspektem, který identitu ovlivňuje je doba, ve které se jedinec nachází. Od té doby, co byl tento pojem do psychologie začleněn došlo k mnoha změnám ve společnosti, jako příklad si můžeme uvést změnu mužské a ženské role a samotné vnímání žen ve společnosti. Pro jedince je tedy důležitá doba ve které žije a pocit jistoty, že ostatní jedinci žijí ve stejné době.

Základním procesem v dosažení identity je podle Eriksona organizace zkušenosti v individuálním já. Do tohoto pojmu spadá umění smířit se se svými dostatky a nedostatky a umět je využít ve společnosti.

Erikson se v tématu identita zabývá tématem bazální důvěry a nedůvěry. Tyto pojmy se objevují již na počátku dětství, kdy je jedinec kojencem.

- Bazální důvěra – aby v kojenci byl rozvinut pocit důvěry, je třeba aby jeho rodiče byli schopni správně rozlišit jeho potřeby a dodali mu pocit bezpečí. Kojenec vnímá svět okolo sebe a je schopen určit zda rodiče rozpoznají jeho potřeby, zda se na ně může ve všech ohledech spolehnout. Pokud dítě vyrůstá v takových podmínkách má později sklony k idealizaci světa i sebe samého.
- Bazální nedůvěra – jedná se o opak důvěry. Kojenec má pocit opuštění a jeho hlavní potřeby nejsou naplňovány. Bazální nedůvěra primárně vzniká nepřítomností jednoho z rodičů, kdy dítěti chybí důležitý element v jeho výchově. V pozdějším věku má takový jedinec sklony k negativnímu pohlížení na svět i sebe samého.

V teorii identity mají tyto pojmy velký význam. Identita se vyvíjí již od raného dětství. Bazální důvěra a nedůvěra ovlivní zbytek života jedince, rozhodne se zde jeho důvěra v ostatní, bude-li vysoká či nikoli. Co se týká pohlížení na svět a sebe samého, drtivá většina se nachází v pomyslném středu avšak negativní či pozitivní pohled mírně převažuje.

Erikson dále popsal *autonomii vůči studu a pochybnostem*. Do této kategorie patří schopnosti související s dosažením stanovených cílů, jako je prosazení se ve

společnosti či udržení stanovených cílů. V období od pěti do dvanácti let se u dítěte začíná projevovat potřeba uznání. Je na něj vytvářen tlak od okolí ve vztahu k jeho schopnostem, což podněcuje soutěživost vůči ostatním. S tím souvisí pocity jedince spojené s jeho úspěchy. Pokud je ve třídě nejrychlejší v běhu přináší mu to radost a zlepšuje jeho postoj k sobě samému, stejně tak ho uspokojuje uznání druhých. Na druhé straně pokud je ze třídy nejpomalejší a ve sportu nevyniká cítí pocit bezmocnosti a méněcennosti, a může to značně negativně ovlivnit jeho postavení ve společnosti. Tato doba je pro dítě velmi důležitá, může ovlivnit jeho budoucí pohled na sebe samého. (Kastová, 2012, str. 47-55)

2.1.3 Mladší dospělost

Období mladší dospělosti je charakteristické věkem od 20 do 35 let. V této době se objevuje potřeba budovat kariéru, najít si stálého partnera, případně vstoupit do manželství a založit rodinu. Mladí lidé mají spoustu snů, chtějí poznávat nové věci a sbírat nové zkušenosti, přičemž toto všechno mohou ještě uskutečnit. (Vágnerová, 2000, str. 304)

Mladší dospělost je velmi důležité období každého jedince. Každé rozhodnutí, které v této době člověk uskuteční má následky v budoucím životě. Některá tato rozhodnutí jedinec může změnit (např. změna práce), některá jsou ovšem nezvratná (např. rodičovství). Volba v tomto období je velmi důležitá. Mladší lidé nesou následky volby lépe, než v pozdějších etapách života. Oproti starším osobám, které svou volbu důkladně zvažují a jsou v této oblasti opatrnější, lidé v období mladší dospělosti s optimismem vyhledávají nové zkušenosti, které jim tato volba nabízí. (Vágnerová, 2000 str. 305)

Mladí lidé jsou v tomto období na vrcholu svých tělesných možností, jako je síla nebo výkonnost. Tělesný vývoj je na vrcholu a později již nedochází k větším změnám. Jedinec se směřuje se svými tělesnými proporcemi, především s jejich přednostmi a nedostatky.

Další změna v období mladší dospělosti nastává v sexuálním životě, kdy každý jedinec je po všech stránkách (emoční i fyzické) na tento život připraven. Pro jedince je charakteristická potřeba blízkosti ostatních osob, k čemuž dochází za pomoci lásky či intimity a vytrácí se zde pocit nervozity či ostychu.

Myšlení se v tomto období také dostává do vrcholné fáze, což potvrzují inteligenční testy prováděné v různých fázích lidského vývoje. (Doležalová, 2010, str. 21)

2.1.3.1 Poznávací procesy

Období mladší dospělosti je charakteristické změnou myšlení a zaujetí postoje k vlastnímu uvažování. Rozvoj myšlení byl v adolescenci záležitostí především teoretických znalostí. V době mladší dospělosti se do popředí dostávají zkušenosti. Získané zkušenosti pomáhají dospělému člověku získat náhled na problém z více úhlů, navrhnout řadu východisek a vybrat z nich nejvhodnější. Dospělý člověk na rozdíl od adolescenta již nemusí problém zjednodušovat, aby jej byl schopný pochopit. Dále si také uvědomuje následky rozhodnutí, která při řešení problému zahrnuje.

Další odlišností dospělého člověka od adolescenta je uvědomění si rozdílů v lidských postojích a akceptace této skutečnosti. Tato odlišnost se také dá vysvětlit dostatkem zkušeností, stejně jako schopností kompromisu. Jedinec si uvědomuje, že kompromis není o podřízení, ale určitou schopností nahlédnout na problém z více hledisek a vybrat takové řešení, které vyhovuje více lidem. (Vágnerová, 2000, str. 306)

2.1.3.2 Socializace

Pro období mladší dospělosti je charakteristická samostatnost jedince, což znamená změnu bydliště, trvalé partnerství nebo změnu zaměstnání. Jedinec má jisté přejaté normy, které si osvojil během svého dosavadního života. V této době ovšem může od přejatých norem ustoupit a vybudovat si své vlastní normy a vymezit si svůj vlastní životní styl, který se týká partnerských, profesních i rodičovských rolí. Mladý člověk má vštípené určité normy, které jsou dány především zkušenostmi získanými od rodiny. Od adolescence do rané formy mladší dospělosti jedinec přehodnocuje tyto normy a rozhoduje, které si ponechá a které ze svého života vyloučí. Příčinou přehodnocování norem je samostatnost v tomto období a nižší míra zodpovídání se dospělé autoritě.

Vzpouira proti společnosti, která začala v období adolescence je na ústupu. Mladý člověk si začíná uvědomovat vztahy ve společnosti a do takové společnosti se začleňuje. Jedinci si také uvědomují jejich práva, ale také povinnosti a začínají se řídit různými pravidly. (Vágnerová, 2000, str. 312)

2.1.3.3 Mužská a ženská role

Odlišná je i mužská a ženská role, která se v posledních desetiletích radikálně změnila. Odlišnosti můžeme pozorovat například ve stylu oblékání, vymezení vlastní identity nebo volnočasových aktivitách. Na tyto odlišnosti muži i ženy nahlíží odlišně. Pro ženy tyto změny znamenají rovnoprávnost, které chtěly dosáhnout. Muži mají odlišný názor, jelikož pro ně tato změna nevyvolává patřičné výhody. Následkem rovnoprávnosti mužů a žen došlo k nejistotě ve vymezení povinností a k částečné ztrátě jistoty. Ženy nabývají na dominantnosti a stávají se méně závislé, na druhou stranu na ně působí větší tlak kvůli tzv. „dvojí roli“, kdy se snaží zvládat profesní i mateřský život. Na druhou stranu muži ztratili svou formální dominantní pozici, což vede k jejich nejistotě a může vyvolávat obrané mechanismy jako je například agresivní chování.

Dosažení rovnoprávnosti mezi mužem a ženou má za následek nejednoznačné vymezení mužské a ženské role. Odráží v sobě nejistotu z neznámého, přičemž tyto role byly dříve jasně vymezeny. Ženy se mnohdy staví do vůdčí role a přesto vyžadují dominantního partnera. Ženské představy o manželství či výchově dítěte mají velmi často naprosto protikladné znění, což v mužích vyvolává zmatení a nevědí tedy co je jejich úkolem. Některé ženy se dokonce pasují do role hlavy rodiny a muž má jen velmi malou kompetenci rozhodovat. Další problém vyvstává při výchově, kdy ženy od mužů očekávají absolutní pomoc na druhou stranu mu odepírají pravomoc při rozhodování o výchově dítěte. (Vágnerová, 2000, str. 313-315)

2.1.3.4 Partnerství, manželství

Partnerství hraje velmi důležitou roli v životě jedince. Jedná se o delší období v životě (obzvláště pokud se jedná o manželství), kdy s partnerem sdílí veškeré radosti i starosti v životě. Stejně tak partnerství nabízí plno radosti i zklamání, které přinesou další životní zkušenosti a mohou zanechat stopy i v samotné osobnosti jedince.

Samotná potřeba manželství se utváří od dětství a velkou roli zde hraje rodina. V době, kdy je pro jedince manželství možné, je velmi důležité aby vstup do manželství neproběhl dříve, než bude připraven. Na člověka může být vyvíjen nátlak ze strany okolí (rodina, příbuzní, přátelé, partner,...), v takových chvílích může mít jedinec potřebu přiklánět se k volnému životnímu stylu, kdy vstup do manželství pro něj znamená závazek.

V období mladší dospělosti je také častým problémem předčasné těhotenství. Takový problém je potřeba akutně řešit, ale jedinci, kterých se takový problém týká, nemusí být dostatečně vyzrálí, aby si s touto situací poradili. Mnoho z nich neplánované těhotenství řeší vstupem do manželství, což v jejich nevyzrálém věku není správné a manželství mnohdy není šťastné. Další možností je zde ukončení těhotenství, avšak žena se tím vystavuje velkému fyzickému i psychickému riziku.

Manželství je důležité v životě každého jedince, představuje dlouhou etapu v životě. Doba po svatbě je důležitá pro společný život. Mladí manželé se snaží najít cestu, jak se co nejlépe adaptovat do společného života, najít rovnováhu mezi ústupky a vlastními požadavky, vstoupit do společné domácnosti a starat se o ni co nejvíce společně. V mnoha případech se v této době ukáže, že jedinci měli příliš pečující rodiče a nemají ucelenou představu o vlastní domácnosti. Další povinností plynoucí ze společné domácnosti je nalezení kompromisu ve styku s rodinou manžela a manželky, což nemusí být vždy lehké z hlediska vztahů v rodinách. Mužští příslušníci většinou nemají výrazný problém v této situaci, ženy jsou na tom odlišně, jako příklad můžeme uvést velmi populární vztah snachy a tchýně.

V manželství je nutná spokojenost obou manželů. Ženy na rozdíl od mužů mají rády větší citovou blízkost, muži mají raději fyzickou blízkost. Pokud k takové spokojenosti nedojde, manželství nebude šťastné a nebude mít dlouhého trvání. (Říčan, 2004, str. 248-257)

2.1.3.5 Rodičovství

Rodičovství je součástí drtivé většiny populace a výrazně napomáhá k formování identity člověka. V první řadě jde o biologickou záležitost, která zanechává významné stopy i v psychice a sociální roli. Rodičovství je ve společnosti velmi uznávané a považuje se za nedílnou součást manželství. Rodič se stává vzorem

pro dítě, které je na něj odkázáno. Na rodiče je tedy kladen velký tlak společnosti ve vztahu k odpovědnosti za dítě samotné a jeho dospívání. Na rozdíl od profesních či společenských rolí je rodičovství zcela nevratné. Velkým rozdílem je také životní styl obou rodičů, který musí od základu změnit a podřídit potřebám dítěte. Vytváří také doživotní pouto mezi oběma rodiči, které pojí společný potomek.

Část populace není připravena na takové omezení či odpovědnost, jaké rodičovství přináší, proto rodičovství oddalují či zvolí život bez dětí. Rozhodnutí, zda se stát rodiči či nikoli, je určeno individuálně u každé osoby a určují ho vnitřní a vnější stimuly. (Vágnerová, 2000, str. 343-348)

- Vnitřní stimuly – jedná se o biologicky vrozenou dispozici, která zajišťuje pokračování rodinné linie. Intenzita dispozice je u každého jednotlivce individuální. Je určena společností, především rodinou jedince. Rodičovství pro jedince znamená získání zkušeností, ale také velké omezení v dosavadním životě. Omezení, které není zcela patrné představuje změnu v partnerských vztazích, kdy je veškerá pozornost a láska věnována dítěti a dochází tak k opomíjení partnera.
- Vnější stimuly – na mladé lidi je z hlediska manželství a rodičovství vyvíjen tlak zvenčí. Nyní se od těchto mýtů ustupuje a je čím dál více populární oddalovat rodičovství. Doba, kdy je dospělý člověk připraven na rodičovství nebo zda vůbec takovou potřebu má, je značně ovlivněna rodinným životem, ve kterém jedinec vyrůstal. Rodiče jedince mohou mít pozitivní i negativní vliv na jedincův pohled na rodičovství. Osoba, která vyrůstá v dobrých podmínkách, má sklony k rodičovství. Na druhou stranu osoba, která vyrůstala v nedostatečných podmínkách bude mít tendenci oddalovat rodičovství, či jej vůbec neuskutečnit.

2.1.3.6 Identita v období mladší dospělosti

Identita je záležitost především adolescence, avšak v průběhu dalších let dochází k její přeměně. Vlivem osamostatnění a získání nezávislosti se identita mění i během mladší dospělosti. Nově nabyté zkušenosti mohou posílit sebedůvěru jedince, na druhé straně mohou podnítit jeho sklony k riziku. Nyní má dospělý člověk možnost svobodné volby ve všech aspektech, což může značně ovlivnit jeho úsudek. Svoboda

volby má na některé jedince negativní vliv a ve značné míře ovlivňuje jejich rozhodování.

Formování identity dále ovlivňuje změna v samotném myšlení. Jak již bylo řečeno, dospělý člověk si uvědomuje odlišnosti každé osoby, ale také si uvědomuje, že i on na každého nepůsobí stejným dojmem. Stejně tak si uvědomuje, že jeho názory a myšlenky nejsou neměnné a připouští, že na věc může mít v budoucnu jiný názor.

Jak již bylo řečeno, dospělost nastává u každého individuálně. Mladší dospělí si ovšem svou dospělost potvrzují a to přijímáním určitých rolí, které se od dospělého očekávají. Za velmi důležité se zde považuje zvládnutí „profesní role“. Mladý dospělý se v této sféře začíná pohybovat a k ujasnění profesní role by mělo dojít ke konci mladší dospělosti (orientačně jde o věk 30-35 let). Ujasnění profesní role je zpravidla důležitější pro muže kvůli určení jejich společenského statusu. U žen důležitost této role velmi kolísá a po rodičovství tvoří nejvýznamnější složku identity. Pro ženy je profesní role důležitá z hlediska potvrzení nezávislosti.

Identita v mladé dospělosti je dále určena osobní svobodou, v rámci které jedinec rozhoduje, jaké bude udržovat vztahy s ostatními lidmi. V tomto ohledu má absolutně svobodné rozhodování. Do této kategorie spadá i volba budoucího partnera, která je z hlediska identity velmi důležitá. Identita partnerů se prolíná a je také ovlivněna vývojem vztahu (jak pozitivním tak negativním). (Vágnerová, 2000, str. 369-371)

2.1.4 Krize identity

Krize identity nebo „zmatení identity“ je typické pro období adolescence. Konkrétně jde o věk mezi jedenáctým až dvacátým rokem. Toto období dále můžeme rozčlenit na pubescenci od jedenácti do patnácti let a adolescenci od patnácti do dvaceti let. Krizi identity prožívají také jedinci v období mladší dospělosti.

Základním tématem krize identity je vztah jedince ke společnosti. Období adolescence je pro mladého člověka časem objevování nových věcí (první sexuální zkušenosti, první láska, zklamání z první lásky, volba povolání a patřičné školy, a tak dále). Tlak společnosti vyvíjen na mladého člověka má za následek „zmatení identity“.

V utváření identity hraje velkou roli společnost, která nabízí velkou škálu možností pro definování osobní identity. Na jedinci závisí volba takové společnosti, ve které se cítí přijatý, ostatní členové skupiny sdílí myšlenky, názory, životní styl.

Jedinec za pomoci těchto ukazatelů může přijmout tzv. „přejatou identitu“, což znamená že jedinec přijme názory a myšlenky svého nejbližšího okolí, ovšem nejedná se o dosaženou identitu. K tomuto dochází za předpokladu, že se jedinci dostává uznání od této skupiny a proto se s danou skupinou ztotožní. K tomu ovšem vedou mnohé změny v názorech a myšlení jedince. Do období adolescence jedinec trávil převážně svůj volný čas s rodinou a přejímal tak jejich návyky. V období adolescence (u některých jedinců až později v období mladší dospělosti) má jedinec větší možnosti v určení sebe sama, což má za následek krizi identity, se kterou se pojí „psychosociální moratorium“. Jedinec přezkoumává svou identitu, více přemýšlí sám o sobě a pokouší se definovat svou identitu.

Důsledkem těchto interakcí by jedinec měl dosáhnout své identity. Sám si určí které vlastnosti či návyky si osvojí a které ze svého života vyloučí. Dosažením identity by jedinec měl být schopen odpovědět na otázky: „Kdo jsem?“ a „Kam směřuji?“.

Krizi identity jedinec prožívá několikrát za život, především pokud se jeho život radikálně mění. V adolescenci ovšem krizi identity prožívá jedinec poprvé a v největším rozsahu. V dalších obdobích života také napomáhají k dosažení identity nabyté zkušenosti, které mladý člověk zatím nemá. (Kastová, 2012, str. 55-57)

2.2 Finanční gramotnost

Finanční gramotnost je v období rostoucího počtu finančních služeb velmi důležitá. Povědomí o nabízených finančních produktech pomáhá spotřebitelům při rozhodování a především při ochraně spotřebitele. Velké zadlužení domácností má za následek časté projednávání finanční gramotnosti u finančních institucí či vlády. (Dvořáková, 2011, str. 11)

„Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.“(NSFV, 2013)

Finanční gramotnost spadá do ekonomické gramotnosti. Jedná se o soubor dovedností, které umožní jedinci zabezpečit sebe a svou rodinu. Dále se k finanční gramotnosti pojí gramotnost:

- numerická – týká se matematických výpočtů a úloh, které se týkají oboru financí,
- informační – jedná se o schopnosti jedince vyhledat potřebné informace (vyčíst z kontextu), ale také vyhledané informace správně využít,
- právní – zahrnuje znalost práv a povinností jedince, orientaci v právním systému a možnost podpory při nevědomosti.

Finanční gramotnost se dále skládá ze tří základních složek, a to z gramotnosti:

- peněžní – kompetence pro manipulaci s penězi v hotovostní i bezhotovostní formě a správu nástrojů k této manipulaci určené (např. běžný účet a karta k tomuto účtu vydaná),
- cenové – porozumění cenovým mechanismům a inflaci,
- rozpočtové – jedná se o správu osobního či rodinného rozpočtu tak, aby nedocházelo k nezvladatelným situacím, z finančního hlediska. Patří sem:
 - správa finančních aktiv – spadá sem správa vkladů, vyhledávání investičních příležitostí a sjednání pojištění,
 - správa finančních závazků – jedná se například o správu úvěrů či půjček.

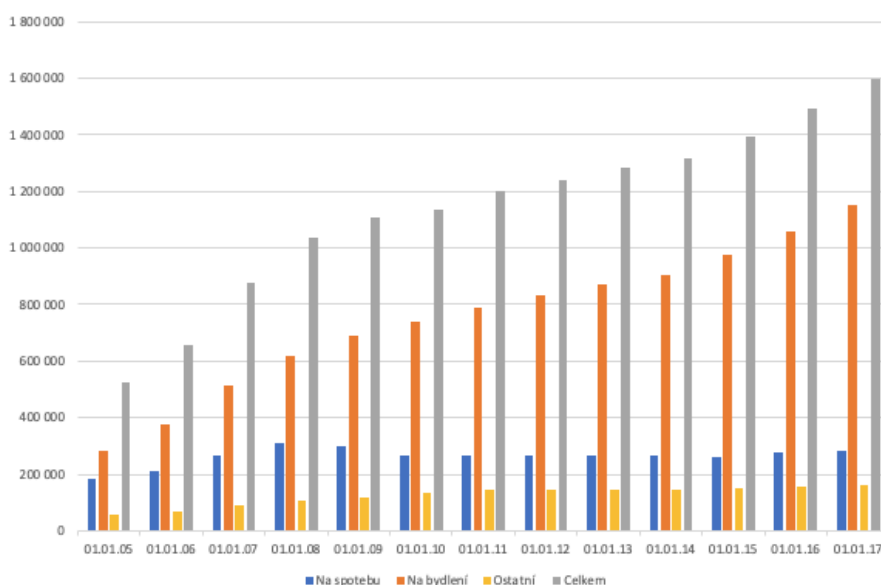
U varianty správa finančních aktiv či závazků se předpokládá orientace na trhu finančních produktů. Jedinec je schopný určit finanční produkt, který je v danou chvíli pro něj vhodný a porovnáváním různých produktů vybrat nejvýhodnější. (Hesová, 2011, str. 38)

2.2.1 Osobní (rodinný) rozpočet

Rozpočet získáme, když od příjmů odečteme výdaje. Rozpočet sestavujeme soupisem veškerých příjmů a veškerých výdajů. Jedná se o časově velmi náročný proces. Pokud rodina rozpočet sestavuje, má přehled o svých finančních možnostech a lepší představu o jejich přerozdělení. Taková rodina je schopnější ustát nepříznivou finanční situaci či nečekané vyšší výdaje.

Základní potřebou pro sestavení rozpočtu je doklad. Na jedné straně sepíšeme příjmy a na druhé výdaje. Pokud budou příjmy vyšší než výdaje, máme k dispozici více prostředků než potřebujeme a jsme schopni tvořit rezervu. Základním účelem rezervy je přestát dobu, kdy se nám sníží či zcela vypadne stálý příjem (nemoc či ztráta práce), ale také nečekané vyšší výdaje (oprava auta). Pokud budou vyšší výdaje než příjmy, jedná se o nedostatek financí. V takovém případě jsou příjmy nedostatečné a rodina by se měla postarat o jejich zvýšení, nebo v opačném případě snížit výdaje. Nejčastěji si však v takovém případě rodina půjčí peníze a zadluží domácnost.

Sestavení rozpočtu z hlediska času je nejčastěji měsíční. Musíme ovšem počítat s tím, že příjmy přicházejí nejčastěji jen jednou měsíčně, kdežto výdaje jsou téměř denní záležitost. Dále také musíme počítat s obdobím kdy jsou výdaje vyšší a jednorázové (povinné ručení), proto se doporučuje sestavovat vedle měsíčního rozpočtu i rozpočet roční. (Dittrichová, 2014, str. 181-183)

Graf 1 Celkové zadlužení domácností v ČR v mld. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování (data dostupná z: ČNB, 2019)

V současnosti je zadlužování domácností zcela běžnou záležitostí a stává se čím dál větším problémem, který se dostává do popředí diskusí. Z grafu (Graf 1) je patrné, že nejvyšší výdaje jsou výdaje na bydlení. Zadlužení domácností v České republice má rostoucí tendenci, přičemž od roku 2007 do roku 2017 zadlužení téměř dvakrát vzrostlo. Sestavování rozpočtu by mělo pomoci domácnostem lépe se orientovat ve své finanční situaci a omezit zbytné výdaje.

2.2.1.1 Příjmy

Příjmy jsou finanční prostředky, které slouží k uspokojování potřeb jedince nebo rodiny. Rodina těmito penězi disponuje a záleží pouze na ni, jak tyto prostředky přerozdělí. Příjmy dělíme na:

- Příjmy z výdělečné činnosti – tyto příjmy tvoří drtivou většinu příjmů jedince nebo domácnosti. Spadá sem příjem z pracovního poměru (plat) a příjem z podnikání (zisk). Příjmy z výdělečné činnosti mohou zahrnovat i získané pracovní benefity.
- Sociální dávky – jde o specifické příjmy. Nemusí jít pouze o částečný příjem, ale u některých jedinců mohou tvořit jediný příjem. Pokud je jedinec v důchodu, sociální dávky v podobě důchodu tvoří jeho jediný příjem. Dále do této kategorie spadají nemocenské dávky, podpora v nezaměstnanosti, rodičovské dávky, přídatky na děti či na bydlení, a jiné.
- Ostatní příjmy – do této kategorie řadíme úroky z vkladů, příjmy z prodeje majetku, dědictví, dary nebo získání půjčky. (Dittrichová, 2014, str. 181-182)

2.2.1.2 Výdaje

Jedná se o prostředky, které vynaložíme na uspokojení potřeb. Výdaje můžeme dělit z hlediska času a to na výdaje pravidelné nebo jednorázové. Dále výdaje dělíme z hlediska účelu na výdaje spotřební, na pořízení bydlení a ostatní výdaje. Pro účely této práce budeme výdaje dělit na:

- nezbytné – jedná se o výdaje životně důležité, bez kterých se neobejdeme. Jde například o potraviny, nájemné, léky, daně, internet, telefon, doprava, základní oblečení, výdaje na studium, a tak dále,
- zbytné – nákup zbytných produktů není životně důležitý a lze jej odložit či zcela zavrhnout. Jde například o cigarety, značkové oblečení, návštěvy kavárny, dovolenou, a tak dále.

Problém u tohoto rozdělení nastává v případě individualizace na konkrétní jedince či rodinu. V každé rodině se mohou zbytné a nezbytné výdaje lišit, ale každá

rodina či jednotlivec by měl být schopný své individuální zbytné výdaje identifikovat. (Dittrichová, 2014, str. 183)

2.2.2 Platební karta

Platební karta je vydávána bankou k běžnému účtu který banka spravuje. Je vydávána klientům banky na základně podpisového vzoru k danému bankovnímu účtu. Karta slouží držiteli pro výběr hotovosti z bankomatu nebo pro bezhotovostní platby. Podmínky pro vydání platební karty stanovuje každá banka individuálně. Většina platebních karet má mezinárodní platnost, což je pro klienta banky výhodné. Při platbách v zahraničí je přepočten na cizí měnu prováděn přes kurz „střed“ (tento kurz vydává ČNB).

Rozlišujeme dva typy platebních karet:

- Kreditní karta – nebo také úvěrová karta umožňuje klientovi čerpat úvěr od banky. Pro takový případ musí banka a klient předem sjednat maximální částku čerpání úvěru.
- Debetní karta – s debetní kartou klient disponuje pouze aktuálním zůstatkem na účtu. Klient může provádět platby, vybírat hotovost z bankomatu. Tyto částky se z účtu odepisují a poté se připsují na účet příjemce. Mohou zde být stanoveny limity na výběr (např. denní, týdenní) nebo také maximální limit na platbu.

Platební karty mají vysokou míru zabezpečení a to osobním identifikačním číslem neboli PIN (Personal Identification Number). Tento čtyřmístný kód se používá při platbách v obchodech nebo při výběru z bankomatu. (Klínský, 2008, str. 37)

2.2.3 Finanční produkty

Charakteristika finančních produktů se dá shrnout do tří bodů:

- Finanční produkty mají nehmotný charakter.
- Produkty mají dvě stránky: hodnotovou a věcnou. Hodnotovou stránku udává objem, můžeme ji tedy měřit v korunách. Věcnou stránku udává počet poskytnutých produktů. Pokud tyto informace spojíme, dostaneme celek.

Příklad: Hodnotová stránka – 15 mil. Kč. Věcná stránka – 15. Banka poskytla 15 úvěrů v celkové hodnotě 15 mil. Kč.

- Některé produkty nemohou fungovat bez jiného produktu (např. pokud u banky nemáme vedený běžný účet, nemůžeme si u této banky zřídit hypotéku). (Soukal, 2015, str. 190)

2.2.3.1 Vybrané finanční produkty

2.2.3.1.1 RPSN

RPSN neboli roční procentní sazba nákladů. Tato sazba udává, jak velký podíl z částky musí spotřebitel zaplatit. Sazba je udávána v procentech na období jednoho roku. U každé půjčky je stanovena jiná sazba RPSN. Hodnota se pohybuje okolo 12-15 %, ale může být i podstatně vyšší. S rostoucí hodnotou RPSN, roste i splátka spotřebitelského úvěru. (Navrátilová, 2011, str. 49)

2.2.3.1.2 Běžný účet

Běžný účet je jedním z bankovních produktů. Založení běžného účtu je možné na pobočce, ale také přes internet. Jeho založení je poměrně rychlé, stačí vyplnit potřebné údaje a předložit doklad totožnosti. Na základě těchto informací je klientovi otevřen bankovní účet, který je specifický svým číslem. Dále klient obdrží kód banky, který slouží pro identifikaci bankovní společnosti. Číslo účtu je zpravidla sedmimístné a může obsahovat předčíslí, které může mít maximálně šest číslic, ovšem kód bank je vždy čtyřmístný. (Soukal, 2015, str. 160)

2.2.3.1.3 Spořicí účet

Spořicí účet je nabízen klientům za účelem zhodnocení vložených peněz. Zpravidla je na spořicím účtu vyšší úrok než na běžném účtu, což je vykompenzováno horší manipulací s uloženými penězi. Na rozdíl od běžného účtu, kde k penězům je snadný a rychlý přístup, na spořicím účtu nejsou možné výběry z bankomatu ani platby. Je zde možnost přeposlat si peníze pouze na běžný účet, ale většinou je takový přesun zpoplatněn. Existují ale také spořicí účty, kde je určitý počet přesunů peněz

(většinou pouze jeden měsíčně) zdarma. Úrok na spořicímu účtu je nejčastěji počítán za pomoci složeného úročení a je připisován měsíčně. (Dvořáková, 2011, str. 246)

2.2.3.1.4 Stavební spoření

Stavební spoření v České republice patří mezi nejmladší finanční produkty. Na českém trhu se objevilo až v roce 1993. Od počátku je stavební spoření upraveno *Zákonem o stavebním spoření a podpoře stavebního spoření č. 96/1993 Sb.*

Hlavní výhodou stavebního spoření je bezpečnost, která spočívá ve stabilitě institucí poskytujících spoření. Instituce poskytují stavební spoření na základě zvláštního oprávnění a licence, které vydává Česká národní banka. V současnosti se jedná pouze o pět institucí:

- Českomoravská stavební spořitelna
- Stavební spořitelna České spořitelny
- Raiffeisen stavební spořitelna
- Modrá pyramida stavební spořitelna
- Wüstenrot – stavební spořitelna.

Stavební spoření má vyšší míru zhodnocení než se nachází na spořicích či běžných účtech (úroková míra se pohybuje okolo 4 %). Sjednává se na dobu určitou a manipulace s prostředky je velmi omezena. Další výhodou stavebního spoření je státní příspěvek, který se odvíjí od naspořené částky za daný kalendářní rok. Jedná se o 10% z naspořené částky. Maximální výše státního příspěvku je 2 000 Kč za kalendářní rok. Jsou zde ale určitá omezení pro získání státní podpory:

- klient musí být fyzická osoba,
- klient musí být občanem České republiky nebo mít trvalé bydliště na území České republiky a musí mít přidělené rodné číslo,
- klient musí stavební spoření zřídit a pravidelně do něj přispívat po dobu minimálně šesti let.

Pokud nebude některá z těchto podmínek splněna, klient nemá nárok na státní podporu.

Velké omezení představuje výběr prostředků ze stavebního spoření. Některé spořitelny umožňují předčasný výběr pouze na konkrétní účely (například bydlení nebo studium). Při takovém výběru nebude vyplacena státní podpora a některé banky

si dále naučtují poplatky za výběr, které jsou podstatně vyšší než na spořicí a běžném účtu.

Účelem stavebního spoření je naspořit předem stanovenou částku. Po uplynutí sjednané doby a naspoření stanovené částky je možné naspořené prostředky využít na jakékoli účely. S jistotou můžeme konstatovat, že v budoucnu toto možné nebude a státní podpora bude zabezpečena pouze za předpokladu, že naspořená částka bude využita na zajištění potřeb bydlení. Potřeby na zajištění bydlení mohou být:

- stavba nebo koupě nemovitosti,
- rekonstrukce nemovitosti,
- koupě družstevního bytu,
- vypořádání společného jmění manželů,
- půjčky vztahující se k nemovitosti,
- koupě stavební parcely,
- a tak dále. (Soukal, 2015, str. 198)

2.2.3.1.5 Kontokorentní úvěr

Jedná se o úvěr sjednaný v rámci běžného účtu klienta. Klient k tomuto účtu dostane kreditní kartu, která mu umožní čerpat finanční prostředky nad rámec účtu. Jde o formu úvěru, kdy klient má stanovenou maximální částku, do které může finance čerpat, úrok za který mu banka poskytne finance a dobu, po kterou musí klient finance splatit. Úrok u kontokorentního úvěru se většinou pohybuje okolo 12-19 %. (Navrátilová, 2011, str. 45)

2.2.3.1.6 Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelský úvěr upravuje *Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru*, který nabyl účinnosti 1. prosince 2016. (MFCR, 2019)

Jedná se o úvěry, které jsou určeny pro fyzické osoby (případně domácnosti) za účelem nákupu nebo financování výdajů na bydlení (včetně výstavby). U spotřebitelského úvěru není nutné dokládat účel využití finančních prostředků. Banka z pravidla požaduje zajištění, které může být formou zaručení druhé osoby či zástavou movitého či nemovitého majetku. (Dittrichová, 2014, str. 58)

2.2.3.1.7 Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr je druhem spotřebitelského úvěru. Změnou oproti spotřebitelskému úvěru je účel úvěru, kdy hypoteční úvěr slouží na nákup či výstavbu nebo opravu nemovitosti.

Další změnou je délka úvěru. Hypoteční úvěr je dlouhodobým úvěrem, který se sjednává nejméně na 5 let a nejvíce na 30 let. Banka požaduje zajištění, které je nejčastěji formou zástavy pořízené či jiné nemovitosti. (Dittrichová, 2014, str. 59)

Žadatel o hypotéku musí předložit bance dokumenty (tyto dokumenty se mohou lišit v závislosti na zvolené bance). Česká spořitelna uvádí, že k předložení žádosti o hypoteční úvěr je zapotřebí doložit například:

- doklady, které prokazují využití finančních prostředků (může se jednat například o stavební povolení),
- zajištění úvěru (zástavní právo k nemovité věci, zástavní právo k účtu, a tak dále),
- doložení příjmů a výdajů
- doložit peněžní závazky,
- a tak dále.

Pokud jsou doloženy veškeré doklady, které banka vyžaduje, je žádost o hypoteční úvěr považována za kompletní. Česká spořitelna dále uvádí, že poskytuje pevnou úrokovou sazbu, která je fixována na předem sjednané období (jedná se o fixaci) a je uvedena ve smlouvě. Změnu úrokové sazby po uplynutí fixace banka oznámí před koncem fixačního období. Dále nabízí proměnlivou úrokovou sazbu, která se stanovuje jako součet referenční sazby (převážně se jedná o 1M PRIBOR). Vlivem změn referenční sazby se mění výše úrokové sazby. Podle aktuálního ceníku České spořitelny lze pořídit hypoteční úvěr od 2,89 % p. a. (Česká spořitelna, 2019, Obchodní podmínky pro spotřebitelské úvěry na bydlení platné od 1. 12. 2016)

Vývoj hypotečních úvěrů od roku 2008

V roce 2008 nastala finanční krize. Důsledkem této krize klesaly úrokové sazby, kdy byla nejnižší úroková sazba hypotečních úvěrů ke konci roku 2016 i 1,77 % p. a. Důsledkem byla nízká inflace. V roce 2015 se jednalo o 0,3 % v průměru (ČSÚ, 2015). Banky tedy mohly čerpat úvěry s nižší úrokovou sazbou, na druhé straně

ovšem mohly nižší úrokovou sazbu nabízet klientům. Dále ovšem banky nabízely hypoteční úvěry i klientům, kteří patřili do rizikové skupiny.

Česká národní banka, která vykonává dohled nad finančním trhem v říjnu roku 2016 rozhodla, že maximální výše hypotečního úvěru nesmí přesáhnout 95 % hodnoty nemovitosti. Dále 95 % z hodnoty nemovitosti mohlo získat pouze 10 % veškerých klientů.

Další zlom nastal v roce 2017, kdy Česká národní banka stanovila maximální část 80 až 90 % z hodnoty nemovitosti a to pouze pro 15 % všech klientů. Úroková sazba zde vzrostla na více jak 2 % p. a.

V roce 2018 přišla další nařízení od České národní banky. Celková částka hypotečního úvěru nesmí být vyšší než 9x čistý roční příjem žadatele. Dále byla stanovena hranice maximální měsíční splátky úvěru, kdy částka nesmí být vyšší než 45 % z celkového čistého měsíčního příjmu žadatele. Do těchto 45 % se ovšem započítávají i splátky ostatních spotřebitelských úvěrů, kterými je žadatel zatížen. (Dostupné z: <http://www.mvreality.cz/vyvoj-sazeb-hypotek>)

Období	Počet (ks)	Změna q/q v %	Objem (mld. Kč)	Změna q/q v %
1. q 2010	9 662		16,0	
2. q	13 334	38,0	22,5	40,6
3. q	12 680	-4,9	21,2	-5,8
4. q	15 099	19,1	25,1	18,4
1. q 2011	14 133	-6,4	23,4	-6,8
2. q	20 013	41,6	33,0	41,0
3. q	17 050	-14,8	28,5	-13,6
4. q	19 892	16,7	34,2	20,0
1. q 2012	17 090	-14,1	28,6	-16,4
2. q	19 062	11,5	31,4	9,8
3. q	16 895	-11,4	27,7	-11,8
4. q	20 548	21,6	34,0	22,7
1. q 2013	16 759	-18,4	27,9	-17,9
2. q	27 395	63,5	43,9	57,3
3. q	23 643	-13,7	38,1	-13,2
4. q	24 811	4,9	39,4	3,4
1. q 2014	17 680	-28,7	28,9	-26,6
2. q	23 559	33,3	38,9	34,6
3. q	22 374	-5,0	37,3	-4,1
4. q	22 265	-0,5	38,2	2,4
1. q 2015	21 554	-3,2	37,0	-3,1
2. q	28 393	31,7	51,0	37,7
3. q	25 956	-8,6	47,4	-7,0
4. q	26 070	0,4	48,9	3,1
1. q 2016	22 119	-15,2	42,0	-14,1
2. q	31 566	42,7	60,0	42,9
3. q	26 090	-17,3	51,8	-13,7

Tabulka 1 Počet poskytnutých hypotečních úvěrů od roku 2010 až do roku 2016

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016

Z Tabulky č. 1 je patrné, že počet poskytnutých hypoteční úvěrů od roku 2010 do roku 2016 vzrostl na více jak dvojnásobek, stejně jako objem poskytnutých úvěrů.

2.2.4 Finanční vzdělávání v České republice

Finanční vzdělávání hraje velkou roli ve stupni finanční gramotnosti jedinců. Prohlubování finančního vzdělávání napomáhá k pochopení finančního trhu a finančních produktů. Finančně vzdělaný člověk dokáže odhalit příležitost na finančním trhu, ale také se dokáže vyvarovat rizikům s tímto výběrem spojených.

Celková strategie finančního vzdělávání v České republice byla v roce 2010 aktualizována. Tuto verzi v témže roce schválila vláda pod názvem *Národní strategie finančního vzdělávání*. (Dvořáková, 2011, str. 30)

Národní strategie finančního vzdělávání

Národní strategie finančního vzdělávání spadá pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Jde o ucelený přístup, který má za cíl vytvořit systém zvyšující se stupeň finanční gramotnosti v České republice. Na trhu finančních produktů, který se neustále rozrůstá, hrozí účastníkovi nespočet rizik. Proto je důležité, aby plnohodnotný účastník na finančním trhu měl určitý stupeň vzdělání a informovanosti (plnohodnotnost jeho rozhodnutí). Finanční vzdělávání napomáhá k rozvíjení ekonomiky a předchází zadlužení domácností, které neustále roste. Finanční vzdělávání začíná již na základní škole a pokračuje na středních školách. Žák získává znalosti v oblasti finanční gramotnosti. To vše za pomoci *Standardu finanční gramotnosti pro žáka 1. a 2. stupně základní školy* a také *Standardu finanční gramotnosti pro žáka střední školy*. Tyto standardy byly zařazeny do osnov základních a středních škol v České republice. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010, dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/narodni-strategie-financniho-vzdelavani-2010>)

3 Praktická část

3.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu bylo zjistit stupeň dosažení identity a finanční situaci studentů vysokých škol. Konkrétně se jednalo o Univerzitu Hradec Králové, Akademii múzických umění a Univerzitu Pardubice.

Cílem kategorie *Identita* je zjistit v jaké fázi identity se studenti konkrétních univerzit nacházejí. Výsledky jsou interpretovány v grafické formě. Sesbírané odpovědi jsou podkladem pro vyhodnocení fáze identity.

Další kategorie *Otázky pro zajímavost* měla za cíl zjistit vysněné povolání respondentů a to z období dětství. Tato kapitola následně zjišťuje, u kolika respondentů se toto vysněné povolání změnilo. Tato kapitola sem byla zařazena pouze za účelem zpestření výzkumu, výsledky nejsou zařazeny do hodnocení stupně dosažené identity.

Další kategorie se zabývá financemi. Cílem této kapitoly je zjištění finanční situace studentů a užívání finančních produktů.

Závěr obsahuje hodnocení každé kapitoly samostatně.

3.2 Metodika výzkumu a průběh šetření

Výzkum probíhal pomocí dotazníkového šetření. Pro účely tohoto šetření byly vybrány univerzity:

- Univerzita Hradec Králové (dále jen UHK),
- Akademie múzických umění (dále jen AMU),
- Univerzita Pardubice (dále jen UPCE).

Dotazník (Příloha č. 1) byl zveřejněn na internetovém portálu www.survio.com. Dotazníkové šetření probíhalo v březnu roku 2019. Dotazník byl rozšířen pomocí Facebooku, konkrétně se jednalo o studentské stránky univerzit. Dotazníkového šetření se zúčastnili studenti prezenční i kombinované formy studia a nebylo zaměřeno na studenty konkrétních oborů daných univerzit.

Dotazník (Příloha č. 1) je rozčleněn do čtyř kategorií:

- *Obecné otázky* – tato kategorie se zaměřuje na demografické údaje studentů,

- *Identita* – jedná se o kapitolu hodnotící, výstupem jsou počty studentů daného stádia identity,
- *Otázky pro zajímavost* – tato sekce se zaměřuje na respondentovy představy o jeho profesi z období dětství,
- *Finance* – kapitola se zabývá finanční situací studentů.

Dotazník (Příloha č. 1) byl zpracován samostatně autorkou bakalářské práce.

3.3 Stanovení hypotéz

Hypotézy byly stanoveny na základě otázek obsažených v dotazníku (Příloha č. 1). Konkrétně byly stanoveny tyto hypotézy:

- H1: U studentů AMU je procento dosažené identity vyšší, než u studentů UHK či UPCE.
- H2: U studentů kombinované formy převládá dosažená identita oproti studentům prezenční formy.
- H3: Studenti prezenční formy mají nižší měsíční příjem, než studenti kombinované formy.
- H4: Existuje souvislost mezi finanční situací studentů a dosaženou identitou.

Vyvrácení či prokázání daných hypotéz je obsaženo v kapitole 3.9 *Testování hypotéz*.

3.4 Výsledky

Výsledky byly zpracovány za pomoci produktů Microsoft Office, jednalo se konkrétně o produkty *Word* a *Excel*.

Pro zjištění konkrétních hodnot byly v tabulkovém kalkulátoru *Excel* použity funkce COUNTIF, COUNTIFS a SUMA. Všechna grafická zobrazení *Vlastního zpracování* byla tvořena v tabulkovém kalkulátoru *Excel*.

Hypotézy byly testovány za pomoci statistického a analytického programu IBM SPSS.

3.5 Rozbor otázek z kategorie obecných údajů

Otázka č. 1: Pohlaví.

Pohlaví	Počet respondentů
Muž	27
Žena	73
Celkem	100

Tabulka 2 Počet respondentů mužského a ženského pohlaví

Zdroj: Vlastní zpracování

Výzkumu se zúčastnilo celkem 100 respondentů. Konkrétně se jednalo o 27 mužů a 73 žen. Z Tabulky 2 vyplývá, že 73 % respondentů bylo ženského pohlaví.

Otázka č. 2: Věk.

Věková skupina	Počet respondentů dané věkové skupiny
19	1
20	5
21	8
22	18
23	24
24	20
25	8
26	5
27	4
28	3
29	1
34	1
35	1
39	1
Celkem	100

Tabulka 3 Věkové rozložení respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejčetnější věkové zastoupení respondentů bylo 23 let v počtu 24 respondentů, 24 let v počtu 20 respondentů a 22 let v počtu 18 respondentů. Dále se výzkumu zúčastnilo 8 respondentů ve věku 21 let a 8 respondentů ve věku 25 let, 5 respondentů ve věku 20 let a 26 let, 4 respondenti ve věku 27 let, 3 respondenti ve věku 28 let a 1 respondent ve věku 19 let, 29 let, 34 let, 35 let a 39 let.

Je tedy patrné, že převaha respondentů byla ve věku od 22 let do 24 let, celkem se jednalo o 62 respondentů (tedy 62 % všech respondentů). Z převahy věkové kategorie od 22 do 24 let je patrné, že se jedná o studenty druhých a třetích ročníků.

Výzkum probíhal u studentů prezenční i kombinované formy, z toho důvodu jsou zde zastoupeny věkové kategorie nad 26 let.

Otázka č. 3: Jakou studujete vysokou školu?

Vysoká škola	Pohlaví	Počet respondentů
Univerzita Hradec Králové	Žena	27
	Muž	8
Akademie múzických umění	Žena	23
	Muž	11
Univerzita Pardubice	Žena	23
	Muž	8

Tabulka 4 Ženské a mužské zastoupení UHK, AMU a UPCE

Zdroj: Vlastní zpracování

Z Tabulky 4 vyplývá, že největší počet respondentů studuje Univerzitu Hradec Králové, celkem se jedná o 35 respondentů. Dále 34 respondentů studuje Akademii múzických umění a 31 respondentů studuje Univerzitu Pardubice.

V tabulce je znázorněn počet respondentů mužského a ženského pohlaví UHK, AMU a UPCE. Konkrétně se jedná o 27 žen a 8 mužů studujících Univerzitu Hradec Králové, 23 žen a 11 mužů studujících Akademii múzických umění a 23 žen a 8 mužů studujících Univerzitu Pardubice.

Nejvíce žen studuje Univerzitu Hradec Králové, na druhou stranu nejvíce mužů navštěvuje Akademii múzických umění.

Otázka č. 4: Jaký studujete obor?

Celkem respondenti uvedli 47 oborů, které studují. Jejich kompletní seznam včetně počtu respondentů naleznete v Příloze č. 4 Seznam oborů.

Otázka č. 5: Studujete bakalářské, magisterské nebo navazující studium?

Studium:	Počet respondentů
bakalářské	71
magisterské	14
navazující	15

Tabulka 5 Počet studentů bakalářského, magisterského a navazujícího studia

Zdroj: Vlastní zpracování

Z Tabulky č. 5 vyplývá, že převážná většina respondentů studuje bakalářské studium, jedná se o 71 studentů. Dále 15 respondentů studuje navazující studium a nejméně zastoupené magisterské studium studuje 14 respondentů.

Z dříve zjištěných údajů je patrné, že nejvíce respondentů navštěvuje druhý a třetí ročník a je ve věku 22 až 24 let, což odpovídá bakalářskému studium.

Otázka č. 6: V jakém jste ročníku?

	Ročník	Počet respondentů
Bakalářské studium	1	13
	2	24
	3	34
Magisterské studium	1	2
	2	5
	3	2
	4	3
	5	2
Navazující studium	1	4
	2	11

Tabulka 6 Počet respondentů daného ročníku bakalářského, magisterského a navazujícího studia

Zdroj: Vlastní zpracování

Z Tabulky č. 6 vyplývá, že nejvíce respondentů studuje třetí ročník bakalářského a magisterského studia, jedná se konkrétně o 36 studentů. Dále 29 studentů je zapsáno ve druhém ročníku bakalářského a magisterského studia. Druhý a třetí ročník bakalářského a magisterského studia zvolilo celkem 65 respondentů (celkem se jedná o 65 % všech respondentů). Toto tvrzení také potvrzuje věk respondentů, jelikož převážná většina respondentů je ve věku 22 až 24 let, což odpovídá druhému a třetímu ročníku.

Otázka č. 7: Forma studia.

Vysoká škola	Forma studia	Počet respondentů
Univerzita Hradec Králové	prezenční	29
	kombinovaná	6
Akademie múzických umění	prezenční	34
Univerzita Pardubice	prezenční	23
	kombinovaná	8

Tabulka 7 Zastoupení respondentů dané formy studia konkrétní vysoké školy

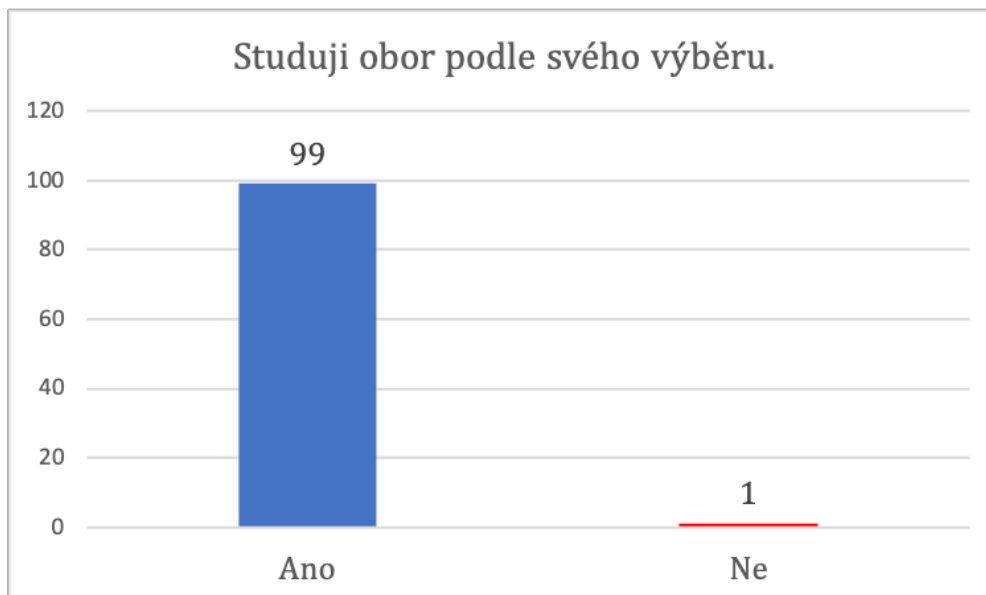
Zdroj: Vlastní zpracování

Drtivá většina respondentů studuje prezenční formu studia, konkrétně se jedná o 86 respondentů, tedy 86 %. Dále 14 respondentů studuje kombinovanou formu studia.

Při bližším zkoumání bylo zjištěno, že 29 respondentů z UHK studuje prezenční formu studia a 6 respondentů z UHK studuje kombinovanou formu studia. Dále z AMU studuje prezenční formu studia 34 respondentů. Jedná se o 100 % studentů z AMU, příčinou tohoto výsledku je fakt, že AMU nenabízí kombinovanou formu studia. Z UPCE studuje 23 studentů prezenční formu studia a 8 studentů kombinovanou formu studia.

3.6 Rozbor otázek z kategorie identita

Otázka č. 1: Studuji obor podle svého výběru.

Graf 2 Otázka č. 1: Studuji obor podle svého výběru.

Zdroj: Vlastní zpracování

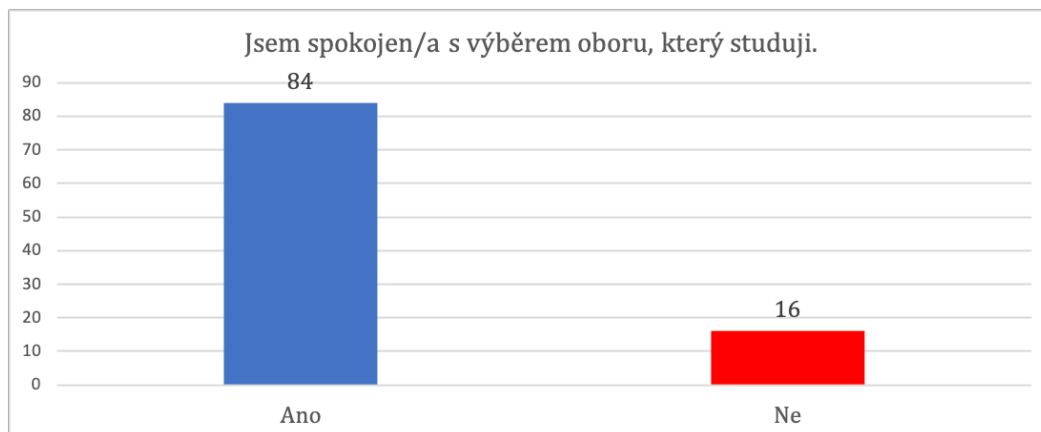
První otázka z kategorie *Identita* se zabývá výběrem vysoké školy. Student vysoké školy se nachází ve stádiu mladší dospělosti, je tedy předpokladem, že je schopen rozhodovat dle svých přání a požadavků. Ovlivnění studentova rozhodování zde je minimální.

Hodnocení otázky vyplývá z odpovědi na tuto otázku. Odpověď *Ano* je hodnocena 0 body, odpověď *Ne* je hodnocena 1 bodem.

Drtivá většina respondentů, konkrétně se jedná o 99 studentů, zvolila samostatně obor svého studia. Pouze 1 respondent ne zvolil obor svého studia samostatně. Při bližší analýze bylo zjištěno, že student, který si svůj obor studia ne zvolil sám byl z Univerzity Pardubice, konkrétně se jednalo o muže studujícího obor Ekonomika a provoz podniku.

Respondenti UHK a AMU si všichni zvolili obor svého studia zcela samostatně, stejně tak 30 respondentů z UPCE.

Otázka č. 2: Jsem spokojen/a s výběrem oboru, který studuji.

Graf 3 Otázka č. 3: Jsem spokojen/a s výběrem oboru, který studuji.

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo dvě z kategorie *Identita* hodnotí spokojenost respondentů s výběrem oboru, který studují. Je zakombinována do bodového hodnocení dosažení identity respondentů. Spokojenost respondentů s výběrem oboru je důležitá pro dosažení identity, jelikož dospělý člověk s dosaženou identitou je schopen svou nespokojenost vyřešit i radikálními způsoby jako je například změna oboru či nástup do práce.

Odpověď *Ano* je hodnocena 0 body a odpověď *Ne* je hodnocena 1 bodem.

Z Grafu č. 3 je patrné, že většina respondentů je s výběrem oboru spokojena, jedná se o 84 respondentů. S výběrem oboru studia není spokojeno 16 respondentů.

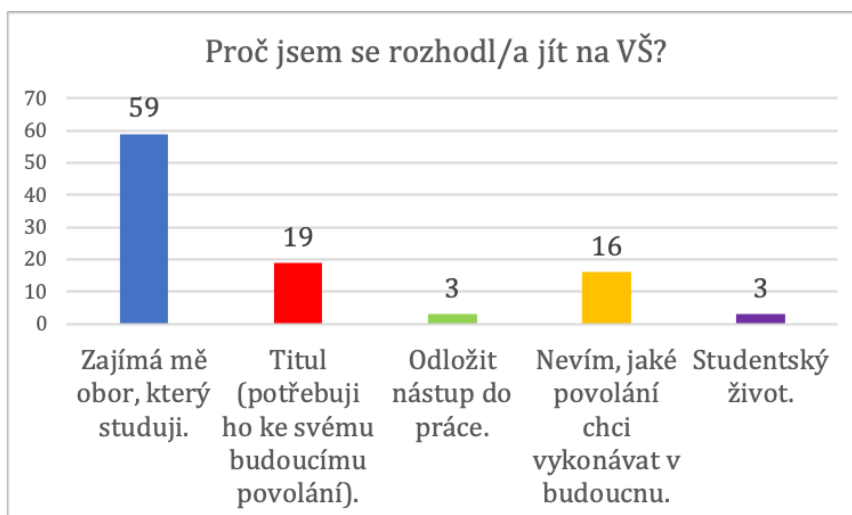
U studentů UHK bylo bližším zkoumáním zjištěno, že spokojeno s výběrem oboru je 30 respondentů a nespokojeno je 5 respondentů a to konkrétně 2 respondenti oboru Finanční management, 1 respondent oborů Sociální pedagogika, Učitelství a Politologie.

Studenti AMU jsou s výběrem spokojeni v počtu 33 respondentů. Nespokojen je pouze 1 respondent a to v oboru Hudba.

Celkem 10 studentů z UPCE je nejpočetnější skupinou nespokojených studentů s výběrem oboru. Konkrétně se jedná o 3 respondenty oboru Veřejná ekonomika a správa, 2 respondenty oboru Ekonomika a management podniku a po 1 respondentovi z oborů Resocializační pedagogika, Chemie, Polygrafie, Zdravotně

sociální pracovník a Technologie a řízení dopravy. Zbýlých 21 respondentů je s výběrem oboru spokojena.

Otázka č. 3: Proč jsem se rozhodl/a jít na VŠ?

Graf 4 Otázka č. 3: Proč jsem se rozhodl/a jít na vysokou školu?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 3 z kategorie *Identita* se zabývá důvodem, který respondentů vedl ke studiu na vysoké škole. Jedná se o další otázku, která se promítne v hodnocení dosažené identity.

Odpověď *Zajímá mě obor, který studuji* je hodnocena 0 body. Zájem o daný obor je z hlediska dosažení identity nejlépe hodnocen. Respondent zná odpověď na otázky „Kdo jsem“ a „Kam směřuji“ a podniká patřičné kroky k tomu, aby naplnil své osobní cíle. Tuto odpověď zvolilo celkem 59 respondentů. Nejčastěji takto odpověděli studenti AMU a to v počtu 29 studentů (celkem se jedná o 85,3 % studentů AMU), dále respondenti z UHK v počtu 18 studentů a nejméně respondentů z UPCE v počtu 12 studentů.

Odpověď *Titul (potřebuji ho ke svému budoucímu povolání)* je hodnocena 1 bodem. Respondent ví jaké jsou jeho cíle a podniká dané kroky k jejich naplnění. Ovšem nemusí být tak zainteresovaný do daného oboru studia, jako respondent, který studuje za účelem zájmu o daný obor. Odpověď *Titul* zvolilo celkem 19 respondentů, z nichž 9 studuje UHK, 8 studuje UPCE a pouze 2 studují AMU.

Další odpověď *Odložit nástup do práce* je hodnocena 2 body. Důvodem je nepřipravenost respondenta na profesní život, ovšem vizi o svém budoucím povolání a o svém životě má. Celkem se jedná o 3 respondenty, kteří chtějí odložit nástup do práce. Detailně jsou to 2 studenti UHK, 1 student AMU. Odpověď *Odložit nástup do práce* nezvolil ani jeden student UPCE.

Odpověď *Nevím, jaké povolání chci vykonávat v budoucnu* je hodnocena 3 body. Respondent nezná odpovědi na otázky „Kdo jsem“ a „Kam směřuji“, není rozhodnut o své budoucí profesní kariéře. Respondent v období mladší dospělosti již má představu o svém budoucím životě. Celkem tuto odpověď zvolilo 16 respondentů. Bližší analýzou bylo zjištěno, že se jedná o 9 studentů UPCE, 5 studentů UHK a 2 studenty AMU.

Poslední odpověď *Studentský život* je hodnocena 4 body. Jedná se o oddalování povinností, případně o čerpání výhod statusu studenta. Respondent není připraven na dospělý život plný povinností a tudíž navštěvuje vysokou školu, která studentovi dodává určitý pocit volnosti. Odpověď zvolili celkem 3 respondenti, detailně se jednalo o 2 studenty UPCE a 1 studenta UHK. Žádný student z AMU tuto odpověď nezvolil.

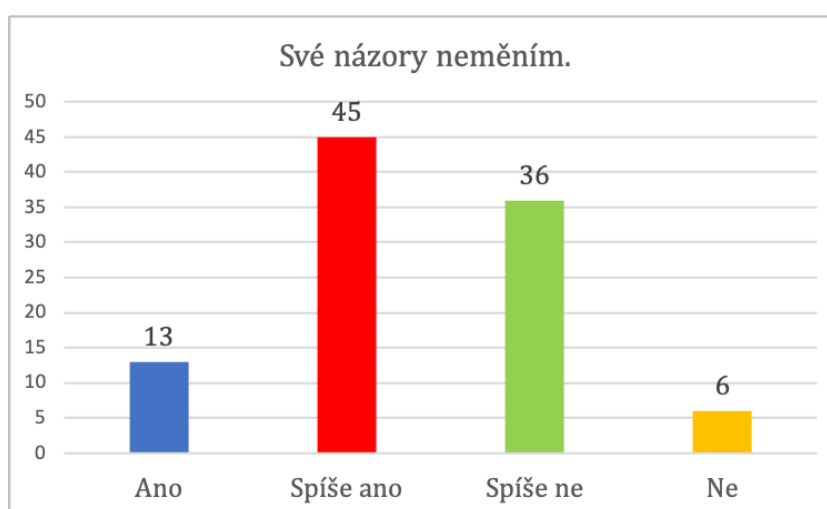
Respondenti studující UHK nejčastěji studují za účelem zájmu o daný obor studia a to v počtu 18 respondentů. Druhou nejčastější odpovědí bylo získání titulu a to v počtu 9 studentů UHK. Celkem si tyto dvě odpovědi zvolilo cca 77 % studentů UHK. Zbylé odpovědi (*Odložit nástup do práce*, *Nevím, jaké chci vykonávat povolání v budoucnu* a *Studentský život*) si zvolilo celkem 8 studentů, což znamená 23 % respondentů studujících UHK.

Respondenti z AMU volili nejčastěji odpověď *Zajímá mě obor, který studuji* a to v počtu 29 studentů. Odpověď *Titul (potřebuji ho ke svému budoucímu povolání)* zvolili 2 respondenti. Celkem tyto dvě odpovědi zvolilo cca 91 % studentů AMU. Zbylé odpovědi zvolilo pouze 9 % studentů AMU, jedná se o 3 studenty.

Nejčtenější odpovědí u studentů UPCE byla *Zajímá mě obor, který studuji*, kterou zvolilo 12 respondentů. Odpověď *Titul* zvolilo 8 studentů. Jedná se o cca 65 % studentů UPCE, kteří si zvolili první dvě odpovědi. Zbylé tři odpovědi zvolilo celkem 11 studentů UPCE, což je 35 % všech respondentů z UPCE.

Bylo zjištěno, že nejvíce studentů studuje z důvodu zájmu o daný obor. Jedná se především o studenty AMU. Důvodem je specifické zaměření této vysoké školy. Druhou nejčastější odpovědí bylo získání titulu, kterou nejčastěji zvolili studenti UHK. Dále studenti nevědí, jaké chtějí vykonávat povolání a to v celkovém počtu 16 studentů, nejčastěji takto odpověděli studenti UPCE. Nejméně často chtějí studenti oddálit nástup do práce v počtu 3 respondentů a prodloužit studentský život chtějí také 3 respondenti.

Otázka č. 4: Své názory neměním.

Graf 5 Otázka č. 4: Své názory neměním.

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 4 z kategorie *Identita* se zabývá neměnností názorů respondentů. Tato otázka se promítne v celkovém hodnocení dosažení identity. Mladší dospělý zná své hodnoty a normy, častá změna názorů v důležitých otázkách je v tomto období téměř vyloučena.

Odpověď *Ano* je hodnocena 0 body. Jedinec své názory nemění. Přijal tedy své hodnoty a normy a smířil se s nimi. Tuto odpověď zvolilo celkem 13 respondentů, z nichž 7 bylo žen (v celkovém počtu žen se jedná přibližně o 9,6 %) a 6 mužů (jedná se přibližně o 22,2 % z celkového počtu mužů). Dále bylo zjištěno, že své názory nemění nejčastěji studenti AMU.

Odpověď *Spíše ano* je hodnocena 1 bodem. Jedinec své názory mění, ale stále převažuje jejich neměnnost. Spíše ano odpovědělo celkem 45 respondentů. Při

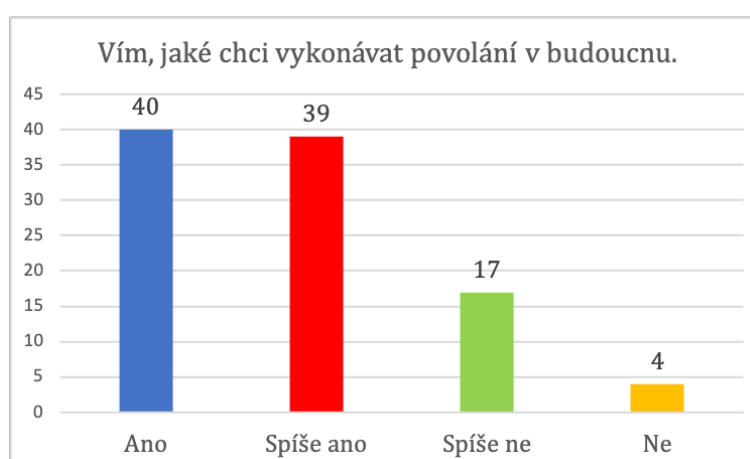
bližším zkoumání bylo zjištěno, že se jedná o 33 žen (přibližně 45, 2 % z celkového počtu žen) a 12 mužů (přibližně 44,4 % z celkového počtu mužů). Nejčastěji své názory spíše nemění studenti UPCE.

Odpověď *Spíše ne* je hodnocena 2 body. Jedinec své názory spíše mění, ale stále zde jsou vstřípeny normy a hodnoty, které má jedinec neměnné. Možnost *Spíše ne* zvolilo celkem 36 respondentů. Konkrétně se jednalo o 31 žen (42,5 % z celkového počtu žen) a 5 mužů (18,5 % z celkového počtu mužů). Tuto odpověď nejčastěji volili studenti UHK.

Odpověď *Ne* je hodnocena 3 body. Jedinec stále nemá ujasněné své zásady, což se promítá v častém měnění názorů. Celkem se jedná o 6 respondentů. Konkrétně se jedná o 4 muže (z celkového počtu mužů se jedná přibližně o 14,8 %) a 2 ženy (přibližně 2,7 % z celkového počtu žen).

Nejčastěji respondenti volili odpověď *Spíše ano* a *Spíše ne*. Respondenti tedy nemají absolutní stálost názorů. Na druhou stranu 19 % všech respondentů uvedlo, že jejich názory jsou stálé nebo extrémně nestálé. Jak ženy tak muži nejčastěji své názory převážně nemění. Změna ovšem nastává ve druhé nejčastější odpovědi, kdy bylo zjištěno že muži častěji své názory nemění, ovšem ženy uvedly, že své názory častěji spíše mění. V poslední řadě nejméně žen i mužů uvedlo absolutní změny názorů.

Otázka č. 5: Víím, jaké chci vykonávat povolání v budoucnu.

Graf 6 Otázka č. 5: Víím jaké chci vykonávat povolání v budoucnu.

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 5 je další otázkou z kategorie *Identita*. Výsledkem je představa respondentů o jejich budoucím profesním životě. Odpověď na tuto otázku se promítá do celkového hodnocení dosažení identity.

Odpověď *Ano* je hodnocena 0 body. Respondent zná směr, kterým se bude odebírat jeho kariéra a podniká patřičné kroky k úspěšnému cíli. Nejvíce respondentů zvolilo tuto odpověď, konkrétně se jednalo o 40 respondentů. Detailně se jednalo o 20 studentů AMU, 10 studentů UHK a 10 studentů UPCE.

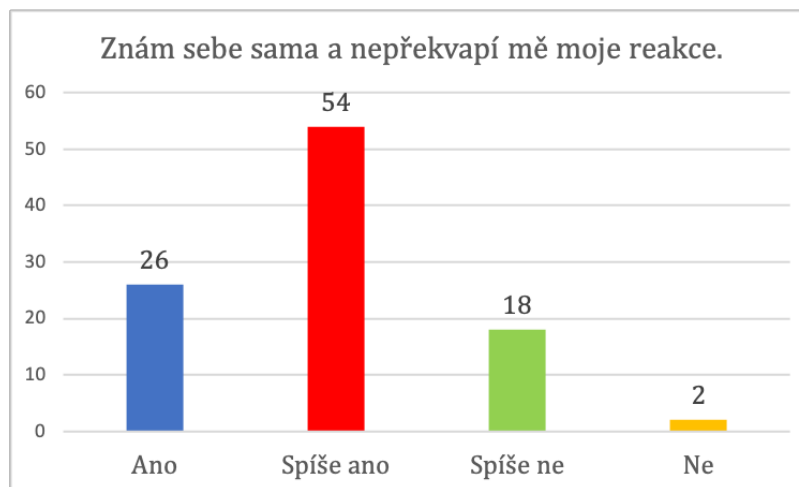
Odpověď *Spíše ano* je hodnocena 1 bodem. Jedinec nemá představu o konkrétní profesi, ale zná obor, kterému se chce věnovat. Jedná se o druhou nejčastější odpověď, která zahrnuje 39 respondentů. Konkrétně se jedná o 18 studentů UHK, 12 studentů UPCE a nejméně studentů AMU v počtu 9.

Odpověď *Spíše ne* je hodnocena 2 body. Nejde zde o absolutní neznalost své budoucí kariéry, ale představa budoucí profese není příliš konkrétní. Celkem 17 respondentů vybralo tuto možnost. Především se jedná o studenty UHK a UPCE, kdy tuto možnost vybralo z obou univerzit 6 studentů. Dále si tuto odpověď zvolilo 5 studentů AMU.

Odpověď *Ne* je hodnocena 3 body. Důvodem je absolutní neznalost profese ani konkrétního oboru, kterému se chce respondent v budoucnu věnovat. Tuto možnost zvolilo nejméně respondentů, konkrétně 4. Z bližší analýzy bylo zjištěno, že se jedná o 3 studenty UPCE a 1 studenta UHK. Z AMU si tuto možnost nevybral žádný respondent.

Z celkového počtu respondentů 79 % zvolilo možnosti, které vyjadřují velkou nebo absolutní míru jistoty v budoucí kariéře. Naopak pouze 4 % respondentů nezná směr své budoucí kariéry. Počet studentů z AMU, kteří si jsou jisti svým budoucím povoláním je dvojnásobný oproti UHK a UPCE. Studenti UPCE a UHK jsou si svým budoucím povoláním spíše jisti.

Otázka č. 6: Znáám sebe sama a nepřekvapí mě moje reakce.

Graf 7 Otázka č. 6: Znáám sebe sama a nepřekvapí mě moje reakce.

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 6 je další z kategorie *Identity*. Jedinec v období mladší dospělosti je schopen předem odhadnout svou reakci na určité podněty. Tato reakce je standardní, pokud ne, je patrné, že jedinec nemá dostatečně zmapovaného sebe sama.

Odpověď *Ano* je hodnocena 0 body. Respondent je schopen odhadnout své chování v dané situaci a jeho reakce se od tohoto odhadu neliší. *Ano* odpovědělo celkem 26 respondentů. Při bližším zkoumání bylo zjištěno že se jedná o 10 mužů a 16 žen. Nejčastěji využili tuto odpověď studenti UHK.

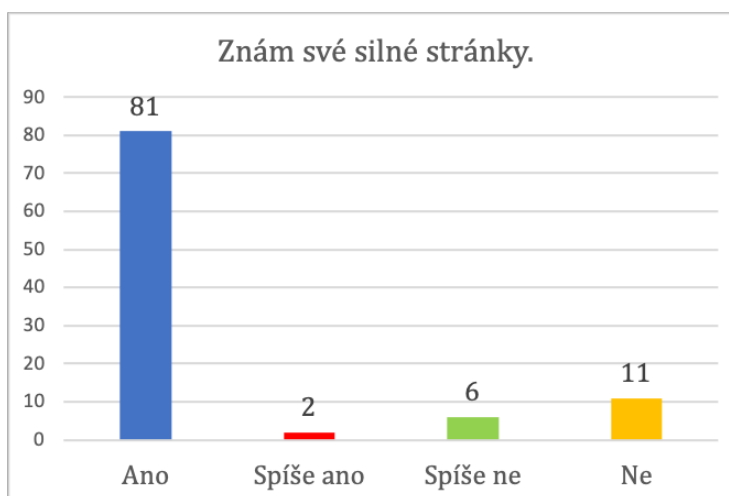
Odpověď *Spíše ano* je hodnocena 1 bodem. U respondenta občas dochází k situacím, kdy není schopen odhadnout svou reakci. Tyto situace jsou však ojedinělé. Tuto možnost zvolilo 54 respondentů. Konkrétně se jednalo o 41 žen a 13 mužů. Dále tuto možnost nejčastěji zvolil stejný počet respondentů AMU a UPCE.

Odpověď *Spíše ne* je hodnocena 2 body. Jedná se o odpověď, kdy respondent převážně nezná své reakce na určité situace, ale u některých situací si je vědom dané reakce. Celkem tuto odpověď zvolilo 18 respondentů z nichž 16 bylo žen a 2 byli muži. Při bližším zkoumání této odpovědi bylo zjištěno, že odpovědělo shodně 6 studentů AMU, UHK a UPCE.

Odpověď *Ne* je hodnocena 3 body. Důvodem je respondentova absolutní neznalost svých reakcí. Celkem tuto odpověď využili 2 studenti. Konkrétně se jednalo pouze o 2 muže studující UPCE.

Více jak polovina respondentů umí odhadnout své reakce na většinu podnětů, nebo zná své reakce na veškeré podněty. Absolutní neznalost svých reakcí mají pouze dva muži a to konkrétně z UPCE.

Otázka č. 7: Zním své silné stránky.

Graf 8 Otázka č. 7. Zním své silné stránky.

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 7 je další otázkou z kategorie *Identity*. Mladší dospělý zná sebe sama, tudíž zná i své silné stránky. Původní znění této otázky je: *Jaké jsou Vaše silné stránky ? (vyjmenujte alespoň 3)*. Jednalo se o otevřenou otázku, kdy respondenti uváděli své silné stránky. Kompletní seznam uvedených silných stránek naleznete v Příloze č. 2. Na základě počtu odpovědí byli zařazeni do kategorie *Ano*, *Spíše ano*, *Spíše ne* a *Ne*.

Odpověď *Ano* je hodnocena 0 body. Tyto body byli přiřazeny respondentům, kteří v dotazníku vyplnili tři a více svých silných stránek. Důvodem přiřazení do této kategorie byla skutečnost, že respondenti dobře znají sebe sama a vědí, jaké jsou jejich přednosti. Odpověď *Ano* byla přiřazena celkem 81 respondentům.

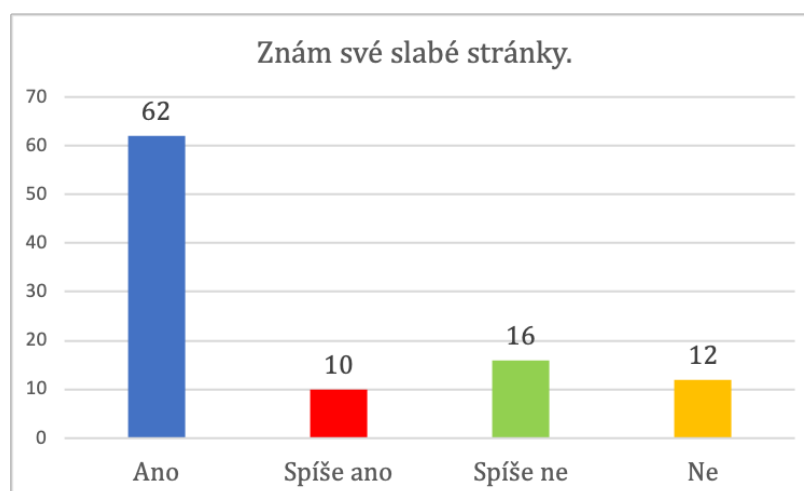
Odpověď *Spíše ano* je hodnocena 1 bodem. Tyto body náležejí respondentům, kteří uvedli dvě své silné stránky. Jedinci převážně znají své silné stránky, ale nejedná se o absolutní znalost. Celkem byla tato odpověď přiřazena 2 studentům.

Odpověď *Spíše ne* je hodnocena 2 body. Respondenti přiřazeni k této kategorii uvedli pouze jednu svou silnou stránku. Zde jde o neznalost většiny svých silných stránek. Konkrétně se jedná o 6 respondentů.

Odpověď *Ne* je hodnocena 3 body. Jedná se o respondenty, kteří neuvedli ani jednu svou silnou stránku. Je tedy pravděpodobné, že své silné stránky neznají a neznají tedy ani sami sebe. Celkem se jedná o 11 respondentů.

Bylo zjištěno, že drtivá většina respondentů své silné stránky zná. Mezi 5 nejčastějších odpovědí patří *Komunikativnost* (uvedlo 21 respondentů), *Spolehlivost* (uvedlo 19 respondentů), *Pracovitost* (uvedlo 15 respondentů), *Empatie* (15 respondentů) a *Cílevědomost* (uvedlo 11 respondentů).

Otázka č. 8: Zním své slabé stránky.

Graf 9 Otázka č. 8: Zním své slabé stránky.

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 8 také patří do kategorie *Identity*. Je postavena na stejném principu jako otázka číslo 7. *Zním své slabé stránky*. Stejně jako otázka číslo 7 se započítává do celkového hodnocení. Původní znění této otázky je následující: *Jaké jsou Vaše slabé stránky? (vyjmenujete alespoň 3)*. Respondenti zde uváděli své slabiny. Kompletní seznam uvedených slabých stránek naleznete v Příloze č. 3.

Odpověď *Ano* je hodnocena 0 body. Studenti zde vyplnili 3 své slabé stránky. Studenti si uvědomují své slabiny, celkem se jedná o 62 respondentů.

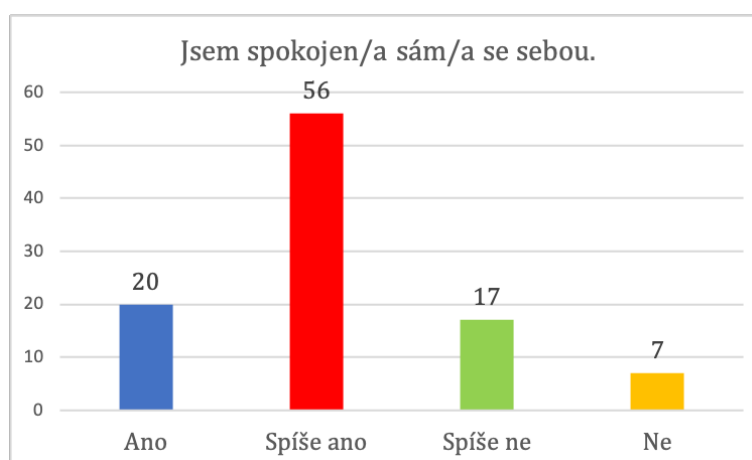
Odpověď *Spíše ano* byla hodnocena 1 bodem, který získali studenti, kteří vyplnili 2 své slabé stránky. Studenti si jsou vědomi svých slabých stránek, ale neznají úplně všechny své slabiny. Spíše zná své slabé stránky 10 respondentů.

Odpověď *Spíše ne* je hodnocena 2 body. Studenti zde vyplnili pouze jednu slabou stránku, celkem se jedná o 16 studentů. Studenti zde své slabiny převážně neznají.

Odpověď *Ne* je hodnocena 3 body. Tyto body byly uděleny studentům, kteří nevyplnili ani jednu svou slabou stránku. Pravděpodobně tedy své slabé stránky neznají. Celkem se jedná o 12 respondentů.

Mezi pět nejčastějších slabých stránek, které respondenti uváděli patřila *Lenost* (celkem 16 respondentů), *Prokrastinace* (celkem 9 studentů), *Nedochvilnost* (celkem 9 studentů), *Netrpělivost* (celkem 8 respondentů) a *Náladovost* (celkem 7 respondentů).

Otázka č. 9: Jsem spokojen/a sám/a se sebou.

Graf 10 Otázka č. 9: Jsem spokojen/a sám/a se sebou.

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 9 je předposlední otázkou z kategorie *Identity*. Tato otázka se také započítává do celkového hodnocení dosažení identity. Respondenti zde hodnotili spokojenost se svou osobou.

Odpověď *Ano* je hodnocena 0 body. Tyto body náleží respondentům, kteří si jsou vědomi svých hodnot a s těmito hodnotami se smířili. Tyto faktory vedly k celkové spokojenosti respondenta se svou osobou. *Ano* odpovědělo celkem

20 respondentů, z nichž polovina studuje UHK, 6 studentů navštěvuje AMU a 4 studenti navštěvují UPCE.

Odpověď *Spíše ano* je hodnocena 1 bodem. Respondenti jsou si vědomi svých slabín a předností, ovšem tato jistota není absolutní a vede k menší míře spokojenosti se sebou samým. Možnost *Spíše ano* zvolila nadpoloviční většina respondentů, konkrétně 56 studentů. Konkrétně se jednalo o 22 studentů UPCE, 21 studentů UHK a 13 studentů AMU.

Odpověď *Spíše ne* je hodnocena 2 body. Respondenti si nejsou zcela vědomi svých vlastností, nebo tyto vlastnosti nepřijali, což vede k nespokojenosti se svou osobou, ovšem ne v absolutní míře. Tuto možnost zvolilo celkem 17 respondentů. Jednalo se o 10 studentů AMU, 4 studenty UPCE a 3 studenty UHK.

Odpověď *Ne* je hodnocena 3 body. Respondenti uvedli, že nejsou spokojeni se svými vlastnostmi, nebo je nepřijali. Jedná se o absolutní nespokojenost se sebou samým.

Celkem se jedná o 7 respondentů, z nichž 5 studuje AMU. Studenti UPCE a UHK odpověděli na tuto otázku ve stejném počtu 1 studenta.

Studenti, kteří si jsou absolutně jisti svou spokojeností či nespokojeností se svou osobou tvoří 27 % z celkového počtu respondentů. Zbýlých 73 % respondentů nemá absolutní jistotu. Studenti všech univerzit se obecně přikláněli k odpovědím, které vyjadřovali spokojenost se svou osobou.

Otázka č. 10: Vyberte 5 pro Vás nejdůležitějších položek.

Otázka číslo 10 je poslední otázkou z kategorie Identity. Respondenti zde mají uvést pouze 5 hodnot, které jsou pro jejich osobu nejdůležitější.

Tato otázka je hodnocena 0 body nebo 1 bodem. 0 bodů získal respondent, který uvedl 5 hodnot, je si tedy jist svými hodnotami a je schopen je určit. 1 bod byl udělen respondentům, kteří uvedli méně nebo více odpovědí než 5, z čehož je patrné, že respondent není schopen určit své hodnoty případně není schopen vybrat pět, pro něj nejdůležitějších hodnot.

Celkem uvedlo 5 hodnot 81 studentů. Zbýlých 19 studentů uvedlo méně nebo více hodnot, než 5. Konkrétní hodnoty i s počtem respondentů naleznete v Příloze č. 5.

3.6.1 Vyhodnocení stupně dosažené identity

	Počet bodů	Počet respondentů
Dosažená identita	0	1
	1	0
	2	8
	3	9
	4	14
	5	13
Přejatá identita	6	7
	7	12
	8	10
	9	5
	10	8
	11	3
Moratorium	12	4
	13	1
	14	1
	15	1
	16	0
	17	1
Difuze identity	18	1
	19	0
	20	0
	21	0
	22	1
	23	0
	24	0
	25	0
	Celkem	100

Tabulka 8 Bodové hodnocení studentů v kategorii Identita

Zdroj: Vlastní zpracování

Při vyhodnocení bylo stanoveno, že počet intervalů se rovná 4. Tedy Dosažená identita (v grafu zastoupena modrou barvou), Přejatá identita (v grafu zastoupena červenou barvou), Moratorium (v grafu zastoupeno zelenou barvou) a Difuze identity (v grafu zastoupeno žlutou barvou).

Šíře intervalu byla vypočítána podle vzorce:

$$\text{ŠI} = (\text{MAX} - \text{MIN}) / \text{PI}.$$

ŠI = šíře intervalu

MAX = maximální počet bodů

MIN = minimální počet bodů

PI = počet intervalů

Výsledek byl zaokrouhlen pomocí matematických pravidel, šíře intervalu je tedy stanovena na 6 bodů.

Dosaženou identitu má celkem 45 studentů. Celkem se jedná o 14 studentů UHK, 20 studentů AMU a 11 studentů UPCE. Podle Blatného (2016, str. 104) si studenti s dosaženou krizí identity již prošli krizí identity a stanovili si své vlastní normy a závazky a stali se dospělými.

Přejatou identitu má celkem 45 studentů. Při konkrétní analýze bylo zjištěno, že se jedná o 18 studentů UHK, 12 studentů AMU a 15 studentů UPCE.

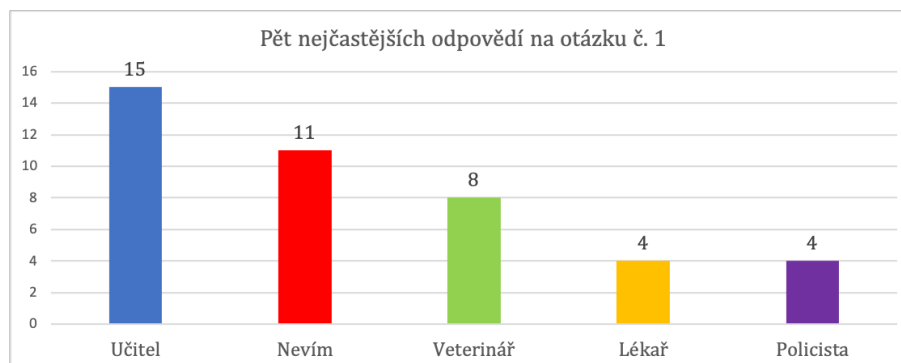
V moratoriu se nachází 8 studentů, z nichž 3 studují na UHK, 2 studují na AMU a 3 studují na UPCE. Podle Blatného (2016, str. 104) studenti v moratoriu prochází krizí identity a nestanovili si tedy své vlastní normy a závazky.

V difuzi identity se nacházejí 2 studenti, oba studují na UPCE. Podle Blatného (2016, str. 104) se v difuzi identity nacházejí jedinci, kteří si dosud neprošli krizí identity a přijali tak závazky, které jim nejsou vlastní.

Závěrem lze říci, že u studentů AMU převládá dosažená identita (celkem se jedná o cca 59 % respondentů AMU). U studentů UHK a UPCE převládá přejatá identita a to konkrétně u studentů UHK se jedná o 51 % všech respondentů z UHK a u studentů UPCE se jedná o 48 % všech respondentů z UPCE. Dalo by se říci, že u studentů AMU je výsledek zapříčiněn výběrem univerzity, která je tak specificky zaměřena jako Akademie múzických umění.

3.7 Rozbor otázek z kategorie otázek pro zajímavost

Otázka č. 1: Jaké bylo Vaše vysněné povolání v dětství?

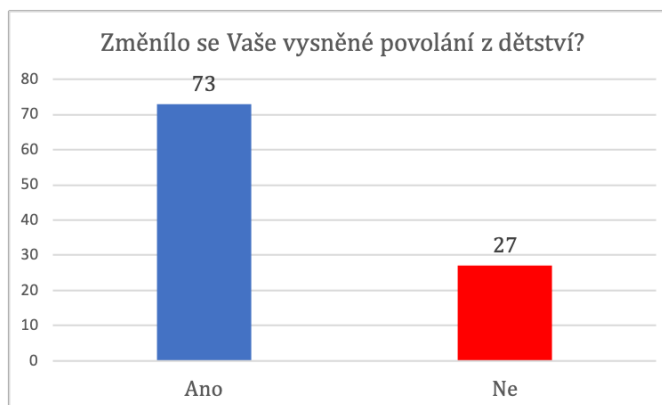

Graf 11 Pět nejčastějších odpovědí na otázku č. 1: Jaké bylo Vaše vysněné povolání v dětství?

Zdroj: Vlastní zpracování

První otázka z kategorie Otázky pro zajímavost se zabývá vysněným povoláním z dětství. Z grafu je patrné, že nejvíce respondentů (konkrétně 15) uvedlo povolání *Učitel*. Dále 11 respondentů uvedlo, že si své vysněné povolání z dětství nepamatuje, nebo neví o jaké se jednalo. 8 respondentů uvedlo, že se chtěli stát veterinářem, 4 respondenti chtěli být lékařem a 4 respondenti se chtěli stát policistou. Podrobnější vyhodnocení této otázky naleznete u otázky č. 2 z kategorie Otázky pro zajímavost.

Otázka č. 2: Změnilo se Vaše vysněné povolání z dětství?

Graf 12 Otázka č. 2: Změnilo se Vaše vysněné povolání z dětství?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 2 je poslední otázkou z kategorie *Otázky pro zajímavost*. Tato otázka zjišťuje, jestli se v průběhu let změnilo respondentovo vysněné povolání.

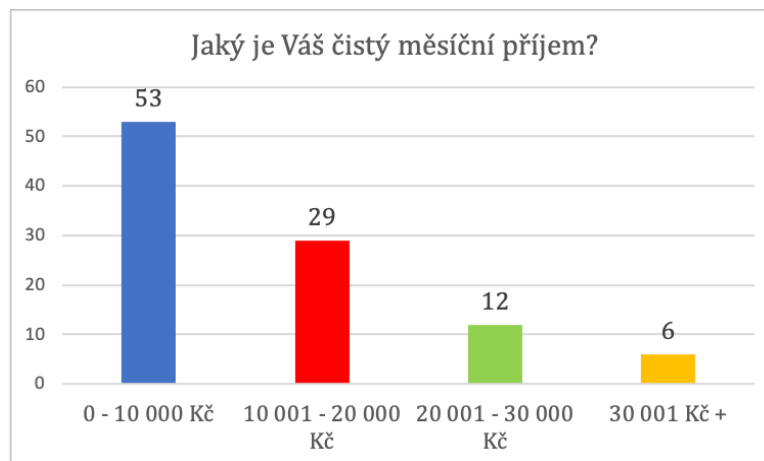
Celkem 73 respondentů uvedlo, že se jejich vysněné povolání změnilo, z nichž 7 respondentů uvedlo na otázku č. 1 z kategorie *Otázky pro zajímavost* možnost *Nevím*. Dále 27 respondentů uvedlo, že se jejich vysněné povolání nezměnilo (jedná se o 27 % z celkového počtu respondentů).

Při bližším zkoumání bylo zjištěno, že se vysněné povolání nezměnilo u studentů, kteří chtěli a chtějí být:

- *Učitel* (celkem 3 respondenti),
- *Klavírista* (celkem 3 respondenti),
- *Zpěvák* (celkem 2 respondenti),
- *Hudba* (celkem 2 respondenti),
- *Spisovatel* (celkem 2 respondenti),
- *Umělec* (celkem 1 respondent),
- *Právník* (celkem 1 respondent),
- *Hokejista* (celkem 1 respondent),
- *Varhaník* (celkem 1 respondent),
- *Houslista* (celkem 1 respondent),
- *Policista* (celkem 1 respondent),
- *Veterinář* (celkem 1 respondent),
- *Herec* (celkem 1 respondent),
- *Kosmonaut* (celkem 1 respondent),
- *Designér* (celkem 1 respondent),
- *Hlasatel* (celkem 1 respondent).

3.8 Rozbor otázek z kategorie finance

Otázka č. 1: Jaký je Váš čistý měsíční příjem?

Graf 13 Otázka č. 1: Jaký je Váš čistý měsíční příjem?

Zdroj: Vlastní zpracování

První otázka z kategorie *Finance* se zabývá čistým měsíčním příjmem respondentů.

Z grafického zobrazení vyplývá, že 53 respondentů má čistý měsíční příjem do 10 000 Kč. Z těchto 53 respondentů 52 studuje prezenční formu studia (jedná se přibližně o 61 % z celkového počtu respondentů studujících prezenční formu studia) a 1 respondent studuje kombinovanou formu studia (jde přibližně o 7 % z celkového počtu studentů kombinované formy).

Čistý měsíční příjem 29 respondentů se pohybuje v rozmezí 10 001 Kč až 20 000 Kč. Konkrétně se jedná o 23 studentů prezenční formy studia (přibližně 27 % z celkového počtu studentů prezenční formy) a 6 studentů kombinované formy studia (přibližně 43 % z celkového počtu respondentů studujících kombinovanou formu studia).

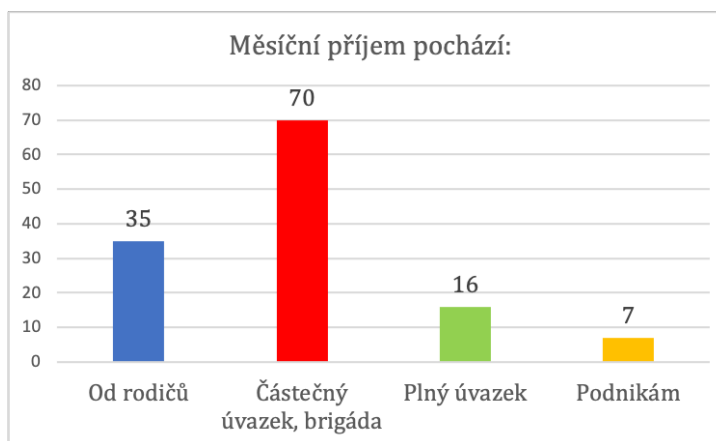
Dále 12 studentů uvedlo, že jejich příjem se pohybuje od 20 001 Kč do 30 000 Kč. Při bližším zkoumání bylo zjištěno, že se jedná o 8 studentů prezenční formy studia (cca jde o 9 % z celkového počtu studentů prezenční formy studia) a o 4 studenty kombinované formy studia (přibližně 29 % celkového počtu studentů kombinované formy studia).

Poslední možnost, tedy 30 001 Kč a více uvedlo 6 studentů. Jedná se o 3 studenty prezenční formy studia (přibližně 3 % všech studentů prezenční formy)

a 3 studenty kombinované formy (přibližně 21 % všech studentů kombinované formy).

Studenti prezenční formy mají nejčastěji příjem do 10 000 Kč. Studenti kombinované formy mají příjmy vyšší a to v rozmezí 10 001 Kč až 20 000 Kč.

Otázka č. 2: Měsíční příjem pochází:

Graf 14 Otázka č. 2: Zdroje měsíčního příjmu

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 2 doplňuje otázku číslo 1 (*Jaký je Váš čistý měsíční příjem?*) a to konkrétně o původ měsíčních příjmů. U této otázky bylo možné označit více odpovědí.

Od rodičů získává finanční prostředky 35 respondentů. Z těchto respondentů 10 studentů prezenční formy získává finance pouze od rodičů. Dále 1 student kombinované formy a 21 studentů prezenční formy získává peníze od rodičů a zároveň částečným úvazkem či brigádou. Dále 1 student kombinované formy má plný úvazek a zároveň dostává peníze od rodičů. Dále 1 student prezenční formy získává peníze od rodičů a zároveň podniká.

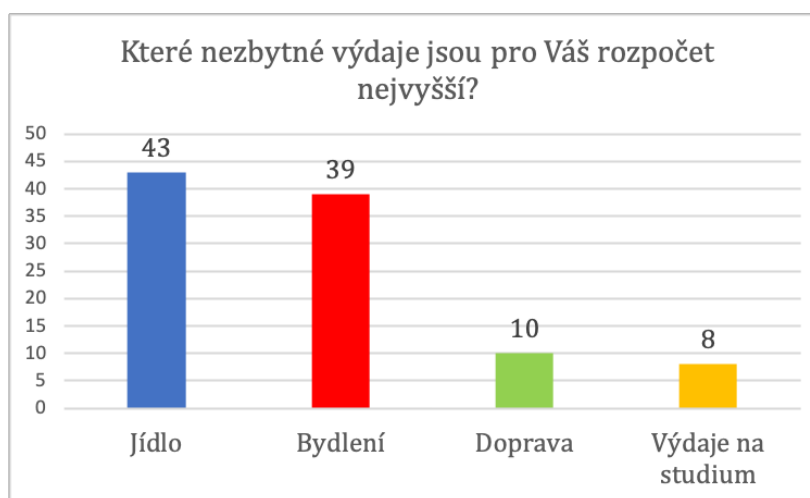
Částečný úvazek či *brigádu* zvolilo 70 respondentů. Z těchto respondentů 4 studenti kombinované formy a 41 studentů prezenční formy získávají prostředky pouze z částečného úvazku či brigády. Dále 1 student kombinované formy a 1 student prezenční formy zároveň s částečným úvazkem podnikají.

Plný úvazek zvolilo 16 studentů, z nichž 8 respondentů studuje kombinovanou formu studia a 7 studuje prezenční formu studia.

Možnost *Podnikám* zvolilo 7 studentů, z nichž pouze podnikají 3 studenti prezenční formy studia.

Z výsledků je patrné že nejvíce studentů prezenční formy studia získává finanční prostředky od rodičů a paralelně s tím mají i částečný úvazek či brigádu. Na druhou stranu studenti kombinované formy mají nejčastěji pouze plný úvazek.

Otázka č. 3: Které nezbytné výdaje jsou pro Váš rozpočet nejvyšší?

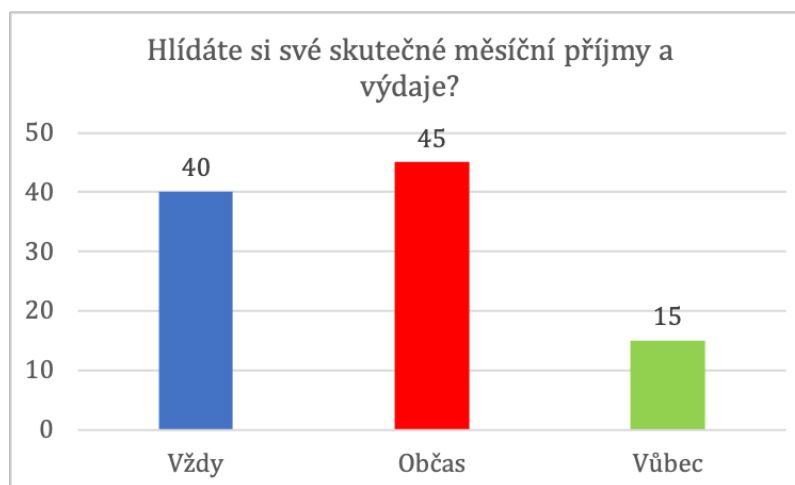
Graf 15 Otázka č. 3: Které nezbytné výdaje jsou pro Váš rozpočet nejvyšší?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 3 se zabývá nezbytnými výdaji respondentů. Nejvíce respondentů označilo za jejich nejvyšší výdaj možnost *Jídlo*, konkrétně se jedná o 43 respondentů. Dále následují výdaje na *Bydlení*, což odpovědělo 39 respondentů. Možnost *Doprava* zvolilo celkem 10 respondentů a *Výdaje na studium* zvolilo 8 respondentů.

Respondenti z 82% volili možnosti *Jídlo* a *Bydlení*. Důvodem bude zřejmě velká vzdálenost místa bydliště od univerzity, na které respondent studuje. Studenti tedy volí bydlení na kolejích či studentských bytech, k čemuž patří i povinnosti obstarávat si jídlo samostatně.

Otázka č. 4: Hlídáte si své skutečné měsíční příjmy a výdaje?

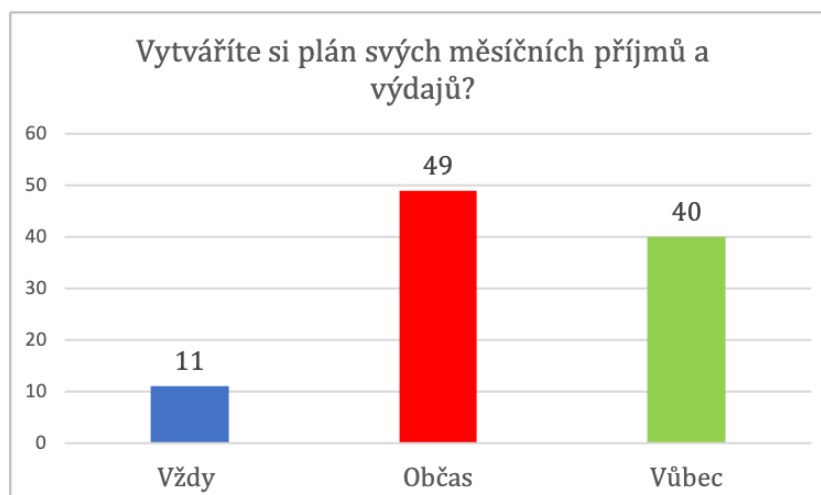

Graf 16 Otázka č. 4: Hlídáte si své skutečné měsíční příjmy a výdaje?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 4 z kategorie *Finance* se zaměřuje na kontrolu měsíčních příjmů a výdajů. Celkem 45 respondentů označilo možnost *Občas*, což znamená že nemají absolutní kontrolu nad svými příjmy a výdaji. Dále 40 respondentů označilo možnost *Vždy*, své příjmy a výdaje mají vždy pod kontrolou. Nejméně respondentů, celkem se jedná o 15 studentů, vybralo možnost *Vůbec*, své příjmy a výdaje tedy nemají pod kontrolou.

Otázka č. 5: Vytváříte si plán svých měsíčních příjmů a výdajů?

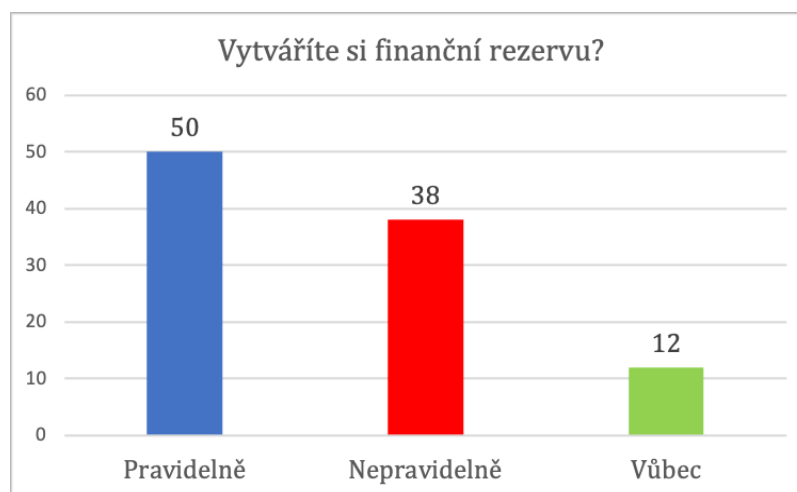
Graf 17 Otázka č. 5: Vytváříte si plán svých měsíčních příjmů a výdajů?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 5 se zaměřuje na vytváření plánu příjmů a výdajů.

Bylo zjištěno, že měsíční plán si vytváří pouze 11 respondentů. Dále 49 respondentů si plán vytváří občas a 40 respondentů si plán svých měsíčních příjmů a výdajů nevytváří vůbec.

Otázka č. 6: Vytváříte si finanční rezervu?

Graf 18 Otázka č. 6: Vytváříte si finanční rezervu?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 6 zjišťuje s jakou pravidelností si respondenti vytváří finanční rezervu.

Celkem polovina respondentů (50 studentů) si rezervu vytváří pravidelně. Bližší analýzou bylo zjištěno, že se jedná o 17 studentů AMU, 17 studentů UHK a 16 respondentů z UPCE.

Nepravidelně si finanční rezervu tvoří 38 respondentů. Konkrétně se jedná o 17 studentů UHK, 11 studentů AMU a 10 studentů UPCE.

Finanční rezervu si Vůbec netvoří 12 respondentů, jedná se o 6 studentů AMU, 5 studentů UPCE a 1 student UHK.

Studenti UHK si z drtivé části finanční rezervu tvoří pravidelně či nepravidelně. Studenti AMU si převážně finanční rezervu vytváří, ovšem tvoří nejvyšší podíl respondentů, kteří si finanční rezervu nevytváří vůbec. Studenti UPCE si finanční rezervu tvoří pravidelně či nepravidelně.

Otázka č. 7: Které finanční produkty využíváte?

Graf 19 Otázka č. 7: Které finanční produkty využíváte?

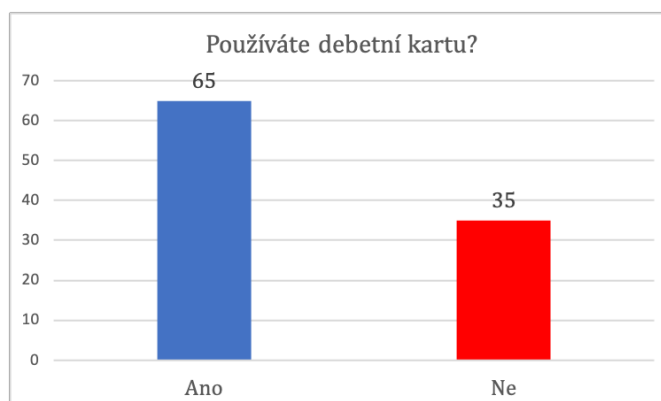
Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 7 zjišťuje, jaké finanční produkty studenti využívají. U této otázky bylo možné označit více odpovědí.

Nejčetnější odpovědí byl *Běžný účet*, který používá 97 respondentů. Dále 30 respondentů využívá *Spořicí účet* a 34 respondentů využívá *Stavební spoření*. Další odpovědi jsou méně časté, například *Investiční produkty* využívá 11 respondentů, *Bankovní spotřebitelský úvěr* využívá 9 respondentů a *Hypoteční úvěr* 5 studentů.

Jiné... odpověděli 3 respondenti. Tato odpověď zahrnuje vlastní odpovědi: *Jiné činnosti*, *kreditní karta* a *životní pojištění*.

Otázka č. 8: Používáte debetní kartu?

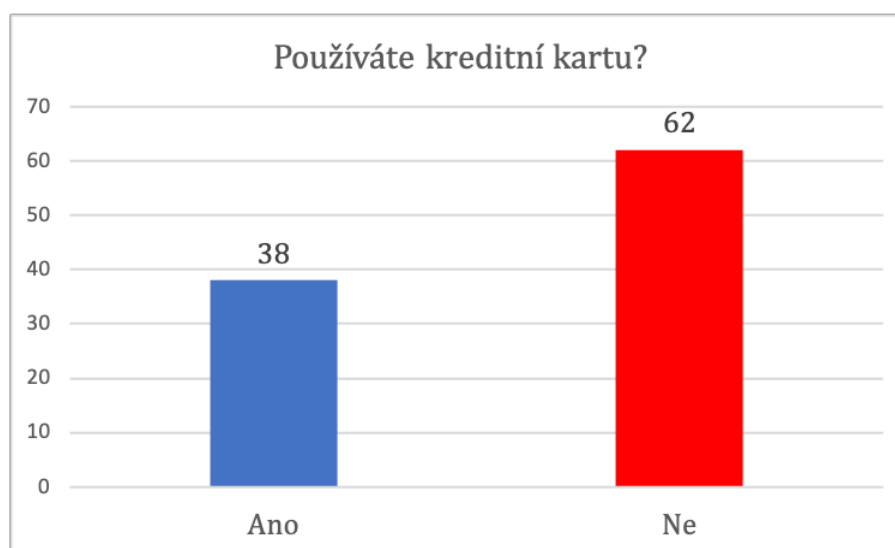
Graf 20 Otázka č. 8: Používáte debetní kartu?

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafického zobrazení je patrné, že 65 respondentů užívá kreditní kartu. Při bližší analýze bylo zjištěno, že se jedná o 24 studentů UHK, 18 studentů AMU a 23 studentů UPCE. Všichni tito respondenti dále uvedli, že používají běžný účet.

Debetní kartu nepoužívá 35 respondentů, z nichž 3 nemají běžný účet. Dalších 32 respondentů používá běžný účet. Konkrétně se jedná o 9 studentů UHK, 15 studentů AMU a 8 studentů UPCE.

Otázka č. 9: Používáte kreditní kartu?

Graf 21 Otázka č. 9: Používáte kreditní kartu?

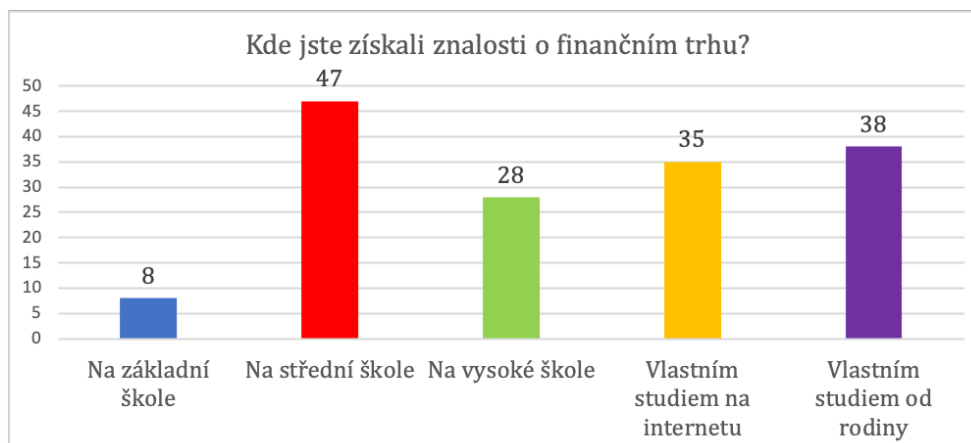
Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že kreditní kartu používá 38 respondentů. Bližším zkoumáním bylo zjištěno, že kreditní kartu mají pouze 2 respondenti, kteří využívají kontokorentní úvěr a 36 respondentů, kteří využívají běžný účet. Z toho pouze 4 respondenti využívají kontokorentní a běžný účet zároveň.

Bližší analýzou bylo zjištěno, že kontokorentní úvěr a zároveň kreditní kartu má 1 student UHK a 1 student AMU.

Dále z 36 studentů používá kreditní kartu a nemá kontokorentní účet, ale má běžný účet 9 studentů z UHK, 16 studentů AMU a 9 studentů AMU. Z tohoto výsledku je patrné, že tito studenti užívají debetní kartu, nikoli kreditní kartu.

Otázka č. 10: Kde jste získali znalosti o finančním trhu?

Graf 22 Otázka č. 10: Kde jste získali znalosti o finančním trhu?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 10 je poslední otázkou z kategorie *Finance*. Z grafu je patrné, že nejvíce respondentů získalo své znalosti na střední škole (celkem 47), dále 38 respondentů získalo znalosti v rodinném kruhu, 35 respondentů získalo znalosti studiem na internetu, 28 respondentů získalo znalosti vlastním studiem na internetu a nejméně studentů uvedlo, že znalosti o finančním trhu získalo na základní škole.

3.9 Testování hypotéz

H1: U studentů AMU je procento dosažení identity vyšší, než u studentů UHK a UPCE.

Hypotéza se zabývá dosažením identity u studentů AMU. Předpokladem je, že více studentů AMU má dosaženou identitu oproti studentům UHK a UPCE. AMU je velmi specificky zaměřená univerzita, kterou student navštěvuje převážně ze zájmu o daný obor. Tato myšlenka je základem pro stanovení této hypotézy.

K ověření hypotézy H1 byly stanoveny hypotézy H0 a H1 takto:

H0: U studentů UHK, AMU a UPCE je procento dosažení identity stejné.

H1: U studentů UHK, AMU a UPCE není procento dosažení identity stejné.

Pro ověření hypotézy H1 byl použit Kruskal-Wallis test, jedná se tedy o neparametrické rozdělení, které testuje rozdíl mezi skupinami. Hypotéza H1 byla testována na 5% hladině významnosti.

Výsledkem testování je signifikace, která je rovna 0,025, jedná se tedy o hodnotu menší než 0,05, což znamená že zamítáme H_0 a přijímáme H_1 .

Kruskal-Wallis test nám tedy potvrdil, že studenti AMU mají vyšší procento dosažení identity než studenti UHK a UPCE. AMU je velmi specificky zaměřená univerzita a není jednoduché se stát jejím studentem. Předpokladem jejich studentů je dobrá znalost sebe sama.

H2: U studentů kombinované formy převládá dosažená identita oproti prezenční formě.

Hypotéza H_2 se zabývá dosažením identity u studentů prezenční a kombinované formy studia. Předpokladem zde je, že studenti kombinované formy studia jsou již zaměstnáni a studují za účelem rozšíření znalostí či potřebě titulu k jejich zaměstnání. Toto zaměstnání mají již zvolené a vědí kam směřuje jejich kariéra. Dále studenti kombinované formy se již osamostatnili a proces formování identity mají již ukončen. Z tohoto předpokladu vyplývá, že studenti kombinované formy studia mají více dosaženou identitu, než studenti prezenční formy studia.

Testované hypotézy H_0 a H_1 pro tuto hypotézu H_2 jsou stanoveny následovně:

H_0 : U studentů kombinované formy i prezenční formy studia je procento dosažení identity stejné.

H_1 : U studentů kombinované formy i prezenční formy studia není procento dosažení identity stejné.

Pro testování této hypotézy byl použit Mann-Whitney U test. Jedná se tedy o neparametrické rozdělení, které testuje rozdíl napříč skupinami. Hypotéza H_2 byla testována na 5% hladině významnosti.

Výsledkem Mann-Whitney U testu je signifikace, která je rovna 0,348. Tato hodnota je větší než 0,05, z čehož plyne že zamítáme H_1 a přijímáme H_0 .

Z výsledku je patrné, že u dosažení identity nezáleží na formě studia (prezenční či kombinovaná). Předpoklad, že studenti kombinované formy mají vyšší procento dosažení identity, než studenti prezenční formy studia, se nepotvrdil.

H3: Studenti prezenční formy studia mají nižší čistý měsíční příjem, než studenti kombinované formy studia.

Hypotéza H3 se zabývá čistým měsíčním příjmem studentů prezenční a kombinované formy. Studenti kombinované formy převážně studují paralelně se svým stálým zaměstnáním, dosáhnou tedy vyššího měsíčního příjmu, než studenti prezenční formy, kteří příjmy vytvářejí z příležitostných brigád či od rodičů.

Hypotézy H0 a H1 byly stanoveny takto:

H0: Čistý měsíční příjem není závislý na formě studia.

H1: Čistý měsíční příjem je závislý na formě studia.

K testování hypotézy H3 byl použit Mann-Whitney U test. Jde tedy o neparametrické rozdělení, které je založeno na rozdílu skupin. Hypotéza H3 byla testována na 5% hladině významnosti.

Výsledkem je signifikace rovna 0,000, což je menší, než hodnota 0,05. Zamítáme tedy H0 a přijímáme H1.

Čistý měsíční příjem je závislý na formě studia. Studenti prezenční formy studia mají nejčastěji čisté měsíční příjmy do 10 000 Kč, oproti tomu studenti kombinované formy studia mají nejčastěji čistý měsíční příjem od 10 001 Kč do 20 000 Kč.

H4: Existuje souvislost mezi finanční situací studentů a dosaženou krizí identity.

K dosažení identity napomáhá i osamostatnění jedince od rodiny, k čemuž patří i finanční osamostatnění jedince od rodiny.

Hypotézy H0 a H1 jsou stanoveny následovně:

H0: Neexistuje vztah mezi finanční situací studentů a dosaženou krizí identity.

H1: Existuje vztah mezi finanční situací studentů a dosaženou krizí identity.

Hypotéza H4 byla testována za pomoci Spearman's rho. Jedná se o test, který zjišťuje vztah. Hypotéza H4 byla testována na 5% hladině významnosti.

Zde vyšla signifikace 0,684, jedná se o hodnotu vyšší než 0,05, z toho důvodu tedy zamítáme H1 a přijímáme H0.

H5: Existuje souvislost mezi čistým měsíčním příjmem studentů a dosaženou krizí identity.

Hypotéza H5 je obdobou H4, přičemž zkoumá závislost mezi dosaženou identitou a čistým měsíčním příjmem respondentů.

H0: Neexistuje vztah mezi čistým měsíčním příjmem studentů a dosaženou identitou.

H1: Existuje vztah mezi čistým měsíčním příjmem studentů a dosaženou identitou.

Hypotéza H5 byla testována testem, který zjišťuje vztah, konkrétně se jednalo o Spearman's rho. Hypotéza H5 byla testována na 5% hladině významnosti.

Signifikace má hodnotu 0,142, což je větší než 0,05, zamítáme tedy H1 a přijímáme H0.

4 Diskuse

Výsledky získané z dotazníkového šetření, které probíhalo v březnu roku 2019, poskytují náhled na situaci týkající se krize identity a finanční situace studentů Univerzity Hradec Králové, Akademie múzických umění a Univerzity Pardubice.

Při utváření identity hraje velkou roli společnost, ve které se jedinec nachází. Zde dochází ke sdílení myšlenek, názorů a životního stylu. Jedinec v této skupině může přijmout tzv. „přejatou identitu“, přijme tedy myšlenky a názory dané společnosti. (Kastová, 2012) Z výzkumu vyplývá, že studenti z 99 % nejsou ovlivněni při výběru studia dalšími osobami a z 84 % jsou s tímto výběrem spokojeni. Dále jako motivaci studia na vysoké škole označila více než polovina studentů zájem o daný obor studia.

Jedinci v období mladší dospělosti si svou dospělost potvrzují ujasňováním určitých rolí, které se od nich očekávají. Za velmi důležité se zde považuje zvládnutí profesní role. (Vágnerová, 2000) Výzkum nám tuto skutečnost potvrzuje, jelikož celkem 79 % respondentů uvedlo, že má určitou představu o svém profesním životě.

Podle Eriksona je v dosažení identity důležitá organizace zkušenosti v individuálním já, což znamená smíření jedince se svými dostatky a nedostatky, stejně tak jako umění využít je ve společnosti. (Kastová, 2012) Z výzkumu plyne, že převážná většina dotazovaných své silné a slabé stránky zná. Celkem 80 % dotazovaných zná své reakce na určité podněty. Dále bylo zjištěno, že 76 % respondentů je spokojeno samo se sebou, ovšem nemalá část, konkrétně 24 % není úplně spokojeno se svou osobou.

Krize identity je záležitostí i mladší dospělosti, ovšem ne v tak rozsáhlé míře jako v období adolescence. Dle hodnocení dotazníkového šetření v oblasti identity bylo zjištěno, že necelých 60 % studentů AMU má dosaženou identitu a více jak polovina studentů UHK má přejatou identitu. Studenti UPCE mají nejčastěji přejatou identitu, ale nejedná se zde ani o nadpoloviční většinu studentů.

Nyní se přesuneme k finanční situaci studentů. Převážná většina dotazovaných uvedla, že studují prezenční formu studia, což znamená že jejich nejčastější příjmy jsou formou kapesného od rodičů nebo brigádou či částečným úvazkem. Toto tvrzení potvrzuje i výzkum, kde studenti z 82 % získávají své finance od rodičů či příležitostnými brigádami. Dále také výše příjmů je úměrná tomuto tvrzení, kdy

více než polovina dotazovaných uvedla, že jejich čisté měsíční příjmy nepřesahují 10 000 Kč.

Jak již bylo zmíněno v teoretické části, pokud chce mít jedinec přehled ve svých příjmech a výdajích, je důležité sestavovat rozpočet, který příjmy a výdaje seskupí. Za pomoci rozpočtu jedinec identifikuje svou finanční situaci a je schopen stanovit, jak velkou část příjmů si uloží jako finanční rezervu. Nejčastěji se rozpočet sestavuje jako měsíční. (Dittrichová, 2014) V dotazníkovém šetření bylo zjištěno, že pouze 15 % dotazovaných si své měsíční příjmy a výdaje nehlídá. Dále bylo zjištěno, že 40 % respondentů si nevytváří plány svých příjmů a výdajů, nemají tedy dostatečný přehled ve svých financích. Pouze 12 % všech dotazovaných si nevytváří finanční rezervu, ale 50 % si rezervu vytváří pravidelně.

Jak bylo řečeno v teoretické části, rozlišují se 2 typy karet. Kreditní karta, neboli úvěrová karta vydávána ke kontokorentnímu úvěru, která umožňuje klientovi čerpat úvěr od banky a debetní karta, která je vydávána k běžnému úvěru a umožňuje klientovi manipulaci pouze s dostupnými prostředky na účtu. (Klínský, 2008) Z výzkumu bylo zjištěno, že 97 respondentů využívá běžný účet a pouze 4 užívají kontokorentní úvěr. Dále bylo zjištěno, že debetní kartu, která je určena k běžnému účtu užívá 65 respondentů a kreditní kartu, která je určena ke kontokorentnímu úvěru užívá 38 respondentů. Tento výsledek napovídá, že 34 respondentů nezná rozdíl mezi kreditní a debetní kartou. Tato problematika není známa především studentům AMU, jelikož nesprávnou kartu zvolilo 16 studentů AMU.

Finanční gramotnost je poslední dobou velmi populární téma, se kterým se studenti mohou seznámit již na základní škole. Respondenti ovšem jako původ jejich znalostí v oblasti finančního vzdělávání uvedli nejčastěji střední školu.

5 Závěr

Tato bakalářská práce má za cíl zjistit stupeň identity a finanční situaci u studentů Univerzity Hradec Králové, Akademie múzických umění a Univerzity Pardubice.

Teoretická část čtenáře uvádí do problematiky spojené s krizí identity, finanční gramotností a vysvětluje období mladší dospělosti, ve kterém se nacházejí studenti vysokých škol, kterých se tento výzkum týká.

Podklady k praktické části této bakalářské práce byly získány prostřednictvím dotazníkového šetření, které probíhalo v březnu roku 2019 u studentů Univerzity Hradec Králové, Akademie múzických umění a Univerzity Pardubice. Dotazník (Příloha č. 1), který byl studentům těchto univerzit předložen byl vytvořen autorkou této práce na informací zjištěných z teoretické části práce.

Na základě dotazníkového šetření byly stanoveny hypotézy, které shrnují výsledky šetření. Hypotéza H1 potvrdila závislost mezi studovanou vysokou školou a dosaženou identitou, kdy dosaženou identitu mají nejčastěji studenti AMU. Dále byla potvrzena závislost mezi prezenční či kombinovanou formou studia a výší čistého měsíčního příjmu, kdy studenti kombinované formy dosahují vyšších příjmů než studenti prezenční formy studia. Na druhou stranu nebyl potvrzen vztah mezi dosaženou identitou a kombinovanou nebo prezenční formou studia. Jako poslední byla zkoumána závislost mezi dosaženou identitou a finanční situací studenta, tato souvislost se ovšem nepotvrdila, není tedy žádný vztah mezi krizí identity a finanční situací.

S ohledem na nízký počet respondentů, nemůže být toto šetření bráno jako plně průkazné, ovšem nabízí čtenáři náhled do dané problematiky a nastínění situace spojené s dosažením identity a finanční situací studentů UHK, AMU a UPCE.

S postupem času, kdy dochází ke stále častějšímu ovlivňování společnosti prostřednictvím mediálního tlaku a tlaku ze strany sociálních sítí je pro jedince více důležité najít své vlastní já. Tato situace je na druhou stranu pro respondenta stále těžší, dochází k ovlivňování ze všech stran, ale také čím dál více dochází k oddalování povinností u jedinců v mladší dospělosti. Možnosti, jak trávit volný čas, nebo potřeba

po karierním růstu znamenají pro mladé lidi oddalování rodičovství a manželství. Mediální tlak ze strany bankovních i nebankovních společností na jejich finanční produkty zapříčiňuje rostoucí zadlužení domácností v České republice.

Tato problematika nabízí zajímavá srovnání napříč univerzitami odlišného zaměření, nebo jako srovnání mezi odlišnými generacemi.

6 Zdroje

Literatura

SKORUNKOVÁ, Radka. *Úvod do vývojové psychologie*. Vyd. 4. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 978-80-7435-115-0.

LACINOVÁ, Lenka, JEŽEK, Stanislav a MACEK, Petr ed. *Cesty do dospělosti: psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8400-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

KERN, Hans. *Přehled psychologie*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-240-8.

NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Vyd. 2., rozšířené a přepracované. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1680-5.

DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a SMRČKA, Luboš. *Finanční vzdělávání pro střední školy: se sbírkou řešených příkladů na CD*. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-008-9.

KLÍNSKÝ, Petr. *Finanční gramotnost: obsah a příklady z praxe škol*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. ISBN 978-80-87063-13-2.

SOUKAL, Ivan. *Ekonomická gramotnost*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-554-7.

NAVRÁTILOVÁ, Petra. *Finanční gramotnost: učebnice žáka*. Vyd. 2. Kralice na Hané: Computer Media, 2011. ISBN 978-80-7402-106-0.

BERTL, Ivan. *Kapitoly o finanční gramotnosti*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-622-7.

DOLEŽALOVÁ, Ladislava a VLKOVÁ, Marie. *Občanský a společenskovední základ psychologie*. 1. Kralice na Hané: Computer Media, 2010. ISBN 978-80-7402-060-5

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie] : přepracované vydání*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7367-124-7.

KASTOVÁ, Verena. *Být sám sebou: pocit vlastní hodnoty a zkušenost identity*. Brno: Emitos, 2012. ISBN 978-80-87171-35-6.

HESOVÁ, Alena a ZELENDOVÁ, Eva. *Finanční gramotnost ve výuce: metodická příručka*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV), divize VÚP, 2011. ISBN 978-80-86856-74-2.

DITTRICHOVÁ, Jaroslava. *Základy financí*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-409-0.

BLATNÝ, Marek, ed. *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3462-3.

Internetové zdroje

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: *Národní strategie finančního vzdělávání 2010* [online]. 2010 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/narodni-strategie-financniho-vzdelavani-2010>

Česká národní banka: *CELKOVÉ zadlužení domácností (v mil. Kč)* [online]. 2019 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z:

https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=1&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=1538&p_uka=1%2C2%2C3&p_strid=AAD&p_od=200512&p_do=201702&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C

Česká spořitelna: Produktové informace - Hypotéka České spořitelny [online]. 2016 [cit. 2019-04-12]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/osobni-finance/hypoteky/hypoteka>

MV Reality s. r. o.: Jaký je vývoj sazeb hypoték? [online]. [cit. 2019-04-12]. Dostupné z: <http://www.mvreality.cz/vyvoj-sazeb-hypotek>

Ministerstvo financí: Spotřebitelské úvěry - základní informace [online]. 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelske-uvery/zakladni-informace>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: MMR: Počet a objem hypotečních úvěrů v porovnání s minulým rokem stále roste[online]. 2016 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/Pro-media/Tiskove-zpravy/2016/MMR-Pocet-a-objem-hypotecnich-uveru-v-porovnanis>

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet poskytnutých hypotečních úvěrů od roku 2010 až do roku 2016.....	27
Tabulka 2 Počet respondentů mužského a ženského pohlaví	31
Tabulka 3 Věkové rozložení respondentů	31
Tabulka 4 Ženské a mužské zastoupení UHK, AMU a UPCE.....	32
Tabulka 5 Počet studentů bakalářského, magisterského a navazujícího studia.....	33
Tabulka 6 Počet respondentů daného ročníku bakalářského, magisterského a navazujícího studia	33
Tabulka 7 Zastoupení respondentů dané formy studia konkrétní vysoké školy.....	34
Tabulka 8 Bodové hodnocení studentů v kategorii Identita.....	47

Seznam grafů

Graf 1 Celkové zadlužení domácností v ČR v mld. Kč.....	20
Graf 2 Otázka č. 1: Studuji obor podle svého výběru.	35
Graf 3 Otázka č. 3: Jsem spokojen/a s výběrem oboru, který studuji.	36
Graf 4 Otázka č. 3: Proč jsem se rozhodl/a jít na vysokou školu?.....	37
Graf 5 Otázka č. 4: Své názory neměním.....	39
Graf 6 Otázka č. 5: Víím jaké chci vykonávat povolání v budoucnu.	40
Graf 7 Otázka č. 6: Znáím sebe sama a nepřekvapí mě moje reakce.....	42
Graf 8 Otázka č. 7. Znáím své silné stránky.....	43
Graf 9 Otázka č. 8: Znáím své slabé stránky.	44
Graf 10 Otázka č. 9: Jsem spokojen/a sám/a se sebou.	45
Graf 13 Pět nejčastějších odpovědí na otázku č. 1: Jaké bylo Vaše vysněné povolání v dětství?.....	49
Graf 14 Otázka č. 2: Změnilo se Vaše vysněné povolání z dětství?.....	49
Graf 15 Otázka č. 1: Jaký je Váš čistý měsíční příjem?	51
Graf 16 Otázka č. 2: Zdroje měsíčního příjmu	52
Graf 17 Otázka č. 3: Které nezbytné výdaje jsou pro Váš rozpočet nejvyšší?	53
Graf 18 Otázka č. 4: Hlídáte si své skutečné měsíční příjmy a výdaje?.....	54
Graf 19 Otázka č. 5: Vytváříte si plán svých měsíčních průjmů a výdajů?	54
Graf 20 Otázka č. 6: Vytváříte si finanční rezervu?	55
Graf 21 Otázka č. 7: Které finanční produkty využíváte?	56
Graf 22 Otázka č. 8: Používáte debetní kartu?	56
Graf 23 Otázka č. 9: Používáte kreditní kartu?.....	57
Graf 24 Otázka č. 10: Kde jste získali znalosti o finančním trhu?	58

7 Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník	71
Příloha č. 2 Seznam silných stránek.....	75
Příloha č. 3 Seznam slabých stránek.....	78
Příloha č. 4 Seznam oborů	81
Příloha č. 5 Zadání bakalářské práce	83

Příloha č. 1 Dotazník

Dobrý den,

jsem studentkou Fakulty informatiky a managementu na UHK a zpracovávám bakalářskou práci na téma „Výzkum krize identity a finanční gramotnosti u studentů vysokých škol“.

Chtěla bych Vás tímto požádat o vyplnění dotazníku, který zabere přibližně 10 minut Vašeho času a použiji ho v praktické části mé bakalářské práce.

Výzkum se týká studentů UHK, AMU a UPCE.

Pokud by Vás zajímaly výsledky výzkumu, neváhejte mě kontaktovat na e-mailu: feckoni1@uhk.cz.

OBECNÉ OTÁZKY

1) Pohlaví:

- muž
- žena

2) Věk

3) Jakou studujete VŠ ?

- UHK
- AMU
- UPCE

4) Jaký obor studujete ?

5) Studujete:

- bakalářské studium
- magisterské studium
- navazující studium

6) V jakém jste ročníku?

- 1
- 2
- 3
- 4 nebo 1 ročník navazujícího studia
- 5 nebo 2 ročník navazujícího studia

7) Forma studia:

- Prezenční
- Kombinovaná

IDENTITA

- 1) Studuji obor podle svého výběru.
 - a) Ano
 - b) Ne
- 2) Jsem spokojen/a s výběrem oboru, který studuji.
 - a) Ano
 - b) Ne
- 3) Proč jsem se rozhodl/a jít na VŠ?
 - a) Zajímá mě obor který studuji
 - b) Titul (potřebuji ho ke svému budoucímu povolání)
 - c) Odložit nástup do práce
 - d) Nevím, jaké povolání chci vykonávat v budoucnu
 - e) Studentský život
- 4) Své názory neměním.
 - a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Ne
- 5) Vím, jaké chci vykonávat povolání.
 - a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Ne
- 6) Znáám sebe sama a nepřekvapí mě moje reakce.
 - a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Ne
- 7) Jaké jsou Vaše silné stránky ? (alespoň 3)

- 8) Jaké jsou Vaše slabé stránky ? (alespoň 3)

- 9) Jsem spokojen/a sám/sama se sebou.
 - a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Ne
- 10) Vyberte 5 pro Vás nejdůležitějších položek (více možností):
 - a) Láska

- b) Přátelství
- c) Být šťastný
- d) Zodpovědnost
- e) Vzhled
- f) Kariéra
- g) Manželství
- h) Mít dostatek peněz
- i) Mít hodně peněz
- j) Rodina
- k) Víra
- l) Mé zájmy
- m) Zajištění na stáří
- n) Vzdělávat se
- o) Zdraví
- p) Žít naplno
- q) Jiné... (doplňte)

OTÁZKY PRO ZAJÍMAVOST

1) Jaké bylo vaše vysněné povolání v dětství?

2) Změnilo se Vaše vysněné povolání?

- a) Ano
- b) Ne

FINANCE

1) Jaký je Váš měsíční čistý příjem?

- a) 0-10 000 Kč
- b) 10 001-20 000 Kč
- c) 20 001-30 000 Kč
- d) 30 001 Kč +

2) Měsíční příjem pochází (více možností):

- a) Od rodičů
- b) Částečný úvazek, brigáda
- c) Plný úvazek
- d) Podnikám

3) Které nezbytné výdaje jsou pro Váš rozpočet nejvyšší?

- a) Jídlo
- b) Bydlení
- c) Doprava
- d) Výdaje na studium

4) Hlídáte si své skutečné měsíční příjmy a výdaje.

- a) Vždy
 - b) Občas
 - c) Vůbec
- 5) Vytváříte si plán svých měsíčních příjmů a výdajů.
- a) Vždy
 - b) Občas
 - c) Vůbec
- 6) Vytváříte si finanční rezervu?
- a) Pravidelně
 - b) Nepravidelně
 - c) Vůbec
- 7) Které finanční produkty využíváte? (více možností)
- a) Běžný účet
 - b) Spořicí účet
 - c) Stavební spoření
 - d) Investiční produkty (akcie, podílové listy, dluhopisy,...)
 - e) Kontokorentní úvěr
 - f) Bankovní spotřebitelský úvěr
 - g) Nebankovní spotřebitelský úvěr
 - h) Hypoteční úvěr
 - i) Úvěr ze stavebního spoření
 - j) Jiné úvěry... (uved'te)
- 8) Používáte debetní kartu:
- a) Ano
 - b) Ne
- 9) Používáte kreditní kartu:
- a) Ano
 - b) Ne
- 10) Kde jste získal/a znalosti o finančním trhu:
- a) Na základní škole
 - b) Na střední škole
 - c) Na vysoké škole
 - d) Vlastním studiem na internetu
 - e) Vlastním studiem od rodiny

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Příloha č. 2 Seznam silných stránek

Jaké jsou Vaše silné stránky?	Počet respondentů
Obětavost	2
Ochota	4
Pečlivost	7
Pracovitost	15
Zodpovědnost	5
Naslouchání	2
Věrnost	2
Poctivost	2
Prezentativnost	1
Spolehlivost	19
Učenlivost	3
Nadšení	2
Trpělivost	7
Dochvilnost	7
Svědomitost	1
Přizpůsobivost	5
Ctižádost	2
Komunikativnost	21
Vděk	1
Cílevědomost	11
Ambice	1
Poradenství	1
Výkonnost	2
Upřímnost	9
Empatie	15
Loajalita	2
Otevřenost	4
Laskavost	2
Kreativita	3
Morálka	1
Společenská	2
Smysl pro detail	1
Všeobecný rozhled	1
Technika	1
Vstřícnost	2
Odvaha	1
Tolerance	2
Logika	2
Odhodlanost	1

Umím vycházet s lidmi	1
Přátelství	8
Svolný ke kompromisům	1
Flexibilita	2
Čestnost	1
Humor	4
Racionálnost	2
Vytrvalost	4
Vůle	3
Nezávislost	1
Psychická odolnost	1
Dotáhování věcí do konce	1
Bystrost	1
Organizace	1
Pomáhat lidem kolem sebe	1
Přemýšlivost	2
Velkorysost	1
Pochopení	1
Pohotovost	1
Spolupráce	1
Hlubavost	1
Nekonfliktnost	2
Citlivost	1
Emoční stabilita	1
Dobrosrdečnost	1
Rychlé učení	2
Emoce	1
Dokončování věcí	1
Kolektivní práce	2
Motivace	1
Výdrž	1
Účetnictví	1
Matematika	1
Optimismus	4
Objektivita	1
Analytika	1
Vaření	1
Rozum	1
Krása	1
Ekologie	1
Důvěra	2
Pravdomluvnost	2

Schopnost učit se novým věcem	1
Realismus	1
Organizační schopnost	2
Nerozhodnost	1
Znalosti	1
Praxe	1
Dobrý vliv na lidi	1
Kritické myšlení	1
Puntičkářství	1
Pozitivismus	1
Týmový vůdce	1
Rozhodování	1
Nadhled	1
Zlepšování	1
Nevzdávám se	2
Plánování	1
Tvořivost	1

Příloha č. 3 Seznam slabých stránek

Jaké jsou Vaše slabé stránky?	Počet respondentů
Komunikace	2
Podceňování	2
Sebeúcta	1
Sebedůvěra	4
Vznětlivost	3
Nedotahuji věci do konce	2
Tvrdohlavost	5
Urážlivost	2
Nervozita	6
Nedochvilnost	9
Neumím říkat ne	1
Bojácnost	2
Odvaha	1
Kreativita	1
Lenost	16
Psychická labilita	2
Stres	2
Jsem hodný/á	1
Ovlivnitelnost	3
Chudoba	1
Nerozhodnost	6
Netrpělivost	8
Negativismus	2
Arogance	2
Impulzivní	1
Sebekritika	1
Náladovost	7
Opatrnost	1
Sebevědomí	5
Cílevědomost (přehnaná)	1
Prokrastinace	9
Time management	2
Neúcta	1
Tréma	1
Vůle	4
Výbušnost	3
Jazyky	3
Upovídanost	1
Nedodržování termínů	1
Problémy s autoritou	1

Sarkasmus	1
Citlivost	2
Soutěživost	2
Stydlivost	5
Pesimismus	1
Přecitlivělost	1
Nepřesvědčivost	1
Uzavřenost	1
Plachost	1
Nezájem o kolektivní práci	1
Nezájem o socializaci	1
Nezodpovědnost	2
Nesoudnost	1
Závislost na PC	1
Ledabylost	1
Preciznost	1
Nejistota	1
Nedostatek řádu	1
Introvert	2
Nespokojenost	1
Přemýšlení	2
Strach	2
Pohodlnost	1
Pochyby	2
Workoholismus	2
Perfekcionismus	3
Žádné	1
Žárlivost	1
Daně	1
Rozhodování	1
Kuráž	1
Bystrost	1
Nechávám věci na poslední chvíli	5
Optimismus	1
Zpomětlivost	2
Roztěkanost	1
Jednám bez rozmyšlení	1
Neschopnost	1
Nesamostatnost	1
Realismus	1
Nepozornost	2
Rychlost	1

Nechuť ke studiu	1
Práce v týmu	1
Slibování	1
Znalosti	1
Organizace	1
Nechám se rozptýlit	1
Spolupráce	1
Vytrvalost	2
Učení	1
Domýšlivost	1
Emoce	1
Nerespektuji autority	1
Vysoké nároky	1
Nesnášenlivost nudy	1
Strach z nového	1
Chci dělat vše	1
Otevřenost	1
Sobeckost	1
Nepořádnost	1
Matematika	1
Empatie	1
Plánování	1
Nedůslednost	1
Nepřemýšlení	1
Povýšenost	1
Koktavost	1
Jednotvárnost	1
Konfliktní	1
Akční (příliš)	1
Nepřijímám názory druhých	1
Neústupnost	1

Příloha č. 4 Seznam oborů

Vysoká škola	Obor	Počet respondentů
Univerzita Hradec Králové	Finanční management	8
	Informační management	7
	Sociální práce	4
	Management cestovního ruchu	2
	JKL	1
	Sociální pedagogika	4
	Počítačová podpora v archivnictví	1
	Sociologie	1
	Učitelství 2. stupeň ZŠ	2
	Český jazyk a chemie	1
	Politologie	1
	Systematická biologie a ekologie	1
	Toxikologie	1
	Sociální patologie a prevence	1
Akademie múzických umění	Hra na klavír	14
	Hra na klarinet	1
	Klasický zpěv	3
	Hra na housle	3
	Filmová produkce	1
	Hra na čembalo	1
	Hra na varhany	2
	Hudba	1
	Taneční umění - choreografie	1
	Hra na violoncello	3
	Hra na violu	2
	Skladba	1
	Herectví činoherního divadla	1
	Univerzita Pardubice	Ekonomika a management podniku
Ekonomika a provoz podniku		3
Pojistné inženýrství		1
Silniční vozidla		1
Resocializační pedagogika		2
Management malých a středních podniků		1
Management ochrany podniku a společnosti		1
Veřejná ekonomika a správa		5
Chemie		1
Management podniku		1
Polygrafie		1

Regionální a informační management	1
Zdravotně sociální pracovník	1
Technologie a řízení dopravy	2
Humanitní studia	1
Povrchové inženýrství	1
Klinická biologie a chemie	1
Dopravní management, marketing a logistika	1
Sociální antropologie	1

Příloha č. 5 Zadání bakalářské práce

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Akademický rok: 2018/2019

Studijní program: Ekonomika a management
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Finanční management - anglický jazyk (fm-p-a)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Fečková Nikola	Stolany 80, Heřmanův Městec	11600150

TÉMA ČESKY:

Výzkum krize identity a finanční gramotnosti u studentů vysokých škol

TÉMA ANGLICKY:

Research on Identity and Financial Literacy Crisis in College Students

VEDOUcí PRÁCE:

PhDr. Věra Strnadová, Ph.D. - KM

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Student vypracuje teoretickou a praktickou část bakalářské práce dle zadané osnovy:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Mladší dospělost
4. Krize identity
5. Finanční gramotnost
6. Dotazníkové šetření
7. Porovnání výsledků
8. Závěr
9. Seznam zdrojů
10. Přílohy

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Knihy:

1.
Agrese, identita, osobnost / Ivo Čermák, Martina Hřebíčková, Petr Macek (eds.).
-- Vyd. 1.
Brno : Psychologický ústav Akademie věd ČR ; Tišnov : Sdružení SCAN, 2003.
-- 315 s. : il. ; 23 cm
ISBN 80-86620-06-9
2.
Cesty do dospělosti : psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků / Lenka Lacinová, Stanislav Ježek & Petr Macek (eds.). -- 1. vydání.
Brno : Masarykova univerzita, 2016. -- 156 stran ; 26 cm
ISBN 978-80-210-8400-1
3.
Doubková, Anna, 1959-
Finanční gramotnost pro každého / Anna Doubková, Karel Tomek. -- Vydání první.
Stařeč : Infra s.r.o., [2016], ?2016. -- 119 stran : barevné ilustrace ; 21 cm
ISBN 978-80-86666-64-8
4.
Ekonomická gramotnost / Ivan Soukal ... [et al.]. -- Vyd. 1.
Hradec Králové : Gaudeamus, 2015. -- 365 s. : il. ; 21 cm + 1 CD-ROM
ISBN 978-80-7435-554-7

5.
Kohoutek, Rudolf, 1940-
Osobnost a sebepoznání studentů / Rudolf Kohoutek.
Brno : CERM, 1998. -- 99 s. ; 21 cm
ISBN 80-7204-087-1

6.
Škvára, Miroslav
Finanční gramotnost / Miroslav Škvára. -- Druhé vydání.
Praha : Miroslav Škvára, 2016. -- 283 stran : ilustrace (převážně barevné), faksimile ; 29 cm
ISBN 978-80-904823-3-3

7.
Vágnerová, Marie, 1946-
Vývojová psychologie : dětství, dospělost, stáří / Marie Vágnerová. -- Vyd. 1.
Praha : Portál, 2000. -- 528 s.
ISBN 80-7178-308-0

Články:

1.
Bačová, Viera
Možnosti zisťovania osobnej identity: metodika IDEX / Viera Bačová. -- Lit. 15
In: Československá psychologie. -- ISSN 0009-062X. -- Roč. 42, č. 5 (1998), s. 449-461
<https://kramerius.lib.cas.cz/search/i.jsp?pid=uuid:5b63e096-420f-11e1-1431-001143e3f55c>

2.
Macková, Zdenka
Aktuálne otázky psychológie peňazí a finančnej psychológie / Zdenka Macková. -- Obsahuje bibliografiu
In: Psychologie pro praxi. -- Praha. -- ISSN 1803-8670. -- Ročník 50, číslo 1-2 (2015), s. 73-84
http://www.cupress.cuni.cz/ink2_stat/dload.jsp?prezMat=95161

3.
Pechar, Jiří
Moderní krize identity / Jiří Pechar. -- Příspěvek přednesený na konferenci Lidská identita
a hodnoty demokracie, konané v listopadu 1992 ve Staré Lesné
In: Literární noviny. -- ISSN 1210-0021. -- Roč. 4, č. 2 (19930114), s. 4

Podpis studenta:

Fiedlova

Datum:

11.10.2018

Podpis vedoucího práce:

Spemadoro

Datum:

11.10.2018